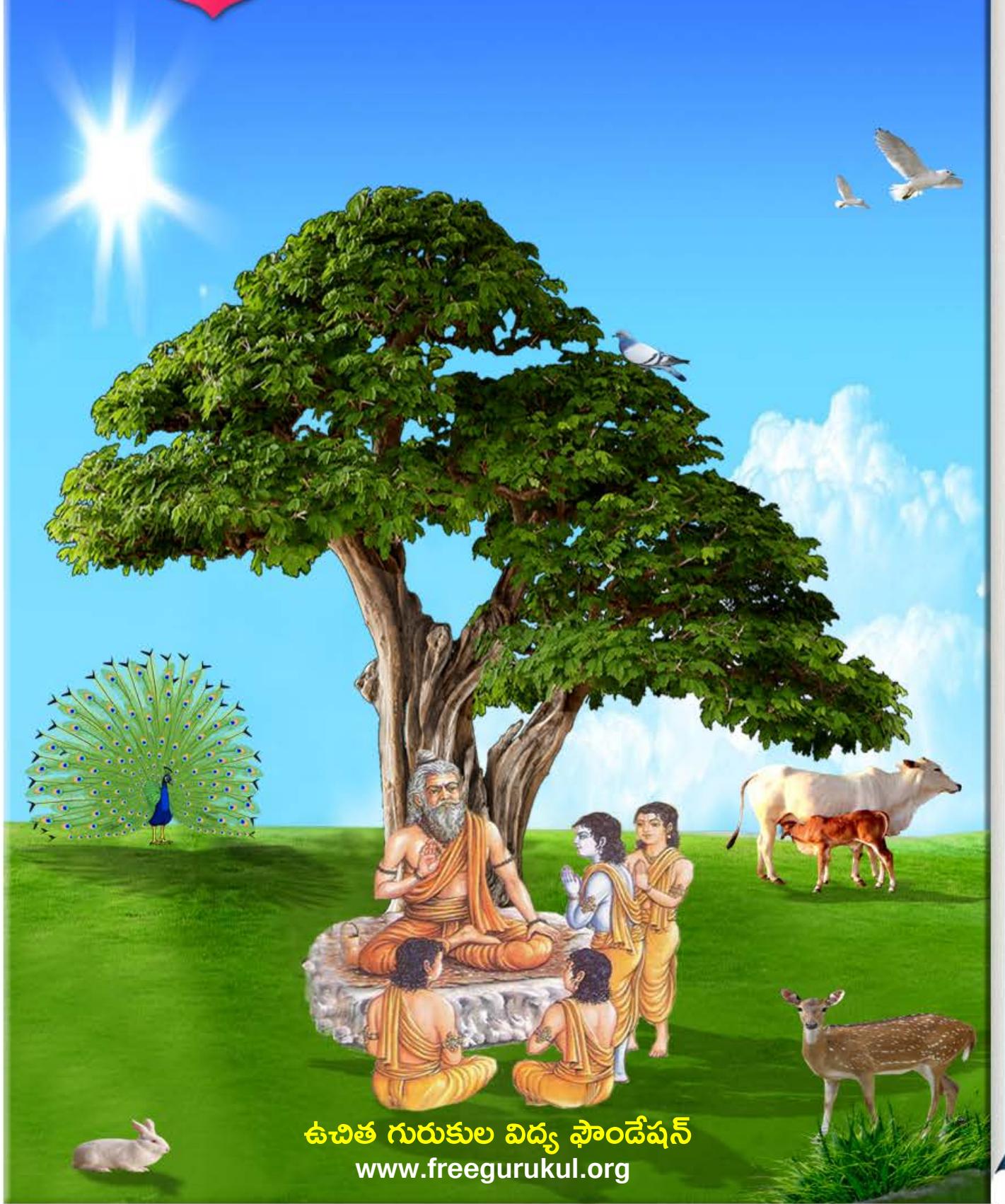

మహాబూరతం

భీముడు

ఉచిత గురుకుల విద్య పొందేషన్
www.freegurukul.org

సదాశివ సమారంభం

గురు దిక్షితాముహ్రి

గురు వెన్కటేశ్వర ముహ్రి

గురు శుక ముహ్రి

గురు నారద ముహ్రి

గురు వాస్తవికీ ముహ్రి

గురు కృప

శంకరాచార్య మధ్యమం

గురు దివిదాస్

గురు కశ్చేర్ దాస్

గురు శైలశ్రీ మహా ప్రథము

గురు నాన్క్

గురు రామచేంద్ర స్వామి

గురు వీరబ్రహ్మండ్ర స్వామి

యోగి మేమన

అస్క్రూదాచార్య పర్యంతాం

గురు శ్రీశింగ స్వామి

గురు లాహారి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస

అమృతార్ధా దేవి

గురు విదేశసందర్భ

గురు సాయయుగ్

గురు అరవిందీ

గురు రమణ మహ్రి

గురు యోగానంద

గురు శ్రుతివేదాంత ప్రథమాద

గురు మాచయాశ స్వామి

గురు విద్యాపూర్కాశసందగిరి

గురు రంగ్రేషీల పరమాచార్య

పందే గురుపరంపరాం..

“ఉచిత గురుకుల విద్య పొందేషన్” ద్వారా విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందించే సేవా కార్యక్రమంలో బాగంగా ఈ పుస్తకాన్ని భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ (డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా) నుంచి సేకలించి అందిస్తున్నాము. ఇందుకు మేము వారికి కృతజ్ఞత తెలియజేసుకుంటున్నాము.

సాయి రామ్ వారి సేవల విస్తరణలో బాగంగా ఈ పొందేషన్ స్థాపించబడినది. ఈ స్వచ్ఛంద సంస్కరణ ద్వారానే అన్ని సేవలు అందించబడును. ఇటువంటి పుస్తకాలు మీరు ప్రాసినట్టయితే లేక సేకరిస్తే మాకు తెలియజేయండి. మేము ప్రతి విద్యార్థికి ఉచితంగా అందేలా చేస్తాము, తద్వారా ఉన్నత విలువలు, నైపుణ్యాలు కలిగిన విద్యార్థులను మన దేశానికి అందించవచ్చు. మాతో కలిసి నవ భారత నిర్మాణ కార్యక్రమంలో పనిజేయటకు, భాగస్వామ్యం ఆగుటకు ఆసక్తి ఉంటే సంప్రభించగలరు.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, బిగుమతి(డోస్టోప్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: <http://www.new.dli.ernet.in>
- 2) ఉచిత గురుకుల విద్య పొందేషన్ వెబ్ సైట్ : www.freegurukul.org
- 3) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్ : <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) మొబైల్ అప్: Free Gurukul

గమనిక: భక్తిజ్ఞానం, ధర్మ ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు డిజిటల్ లైబ్రరీ సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఇది లాభార్జన దృష్టిలోని ఉచిత సేవ. ఈ సేవలో అంతర్జాలంలోని(ఇంటర్నెట్) లైసెన్సు / కాపీరైట్ అభ్యంతరాలు లేనివి అనుకోన్న పుస్తకాలను గ్రహించటం జరిగినది. అనుకోకుండా ఏవైనా అభ్యంతరకరమైనవి ఉన్నచో మాకు తెలుప మనవి, వాటిని తొలగించగలము అని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Website: www.freegurukul.org

Mobile App: Free Gurukul

email: support@freegurukul.org

Facebook: www.facebook.com/freegurukul Help Line / WhatsApp: 904 202 0123

“మన లక్ష్యం: విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య అనేబి ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందలికి అందించబడాలి “

ఉచిత గురుకుల విద్య పొందేషన్ – Free Gurukul Education Foundation

సర్వం పరమాత్మ పొద సమర్పణమన్న

ಭಾರತ ಪ್ರಭುತ್ವಪು ವೆಬ್ ಸೈಟ್ - ಡಿಜಿಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಅಫ್ ಇಂಡಿಯಾ

<http://www.new.dli.ernet.in>

Digital Library of India: Inc.

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with CMU, IIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home Vision Mission Goals Benefits Content Selection Current Status People Funding Copyright Policy FAQ RFP

Books Journals Newspapers Palm-Leaves (Manuscripts)

Title: Ramayanam

Author:

Year: to

Subject: Any Subject

Language: Telugu

Scanning Centre: Any Centre

Clear Search

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

Click [Here](#) to know More about DLI New!

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
<ul style="list-style-type: none"> Rashtrapati Bhavan CMU-Books Sanskrit ITD.Tirupathi Kerala Sahitya Akademi	<ul style="list-style-type: none"> INSA	<ul style="list-style-type: none"> Times of India Indian Express The Hindu Deccan Herald Eenadu Vaartha	<ul style="list-style-type: none"> Tamil Heritage Foundation AnnaUniversity <small>New!</small>

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Author's Last Name

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-------

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...
--------------	---------	-----------	-----------	-----	-------------	-----------	----------	--------------------------------------

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu
----------	---------	---------	-------	---------	---------	-------	--------	------

Click [here](#) for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వవేకానంద

“దూసాలలోతల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శేషమైంది! దాని తరువాతిది లోకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అనుదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ పూడ్చలలో నిలిచి బోకూడదు. లోకమంతబీనీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. స్వాందవ వేదాంతం ఎన్నదూ ఈ దేశం దాచి బోలేదని చెప్పేవారు, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్లిన సన్మాసిని నేనే అని చెప్పేవారు, తమ జ్ఞాతివరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచేతుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొఱధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు, అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జిపించి, లోకిక జ్ఞానాన్ని సంఘనిర్మాజ విజ్ఞానాన్ని విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు, కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజు పుష్టుల రాసుల్ని వికసించజేసే మంచులాగా నిశ్చట్టంగా ఇరగవలని ఉంది. భారతదేశం నిరాచంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమాత్మిక ధర్మాలను బోధించదానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికి భారతదేశంలో కొన్ని సంస్కలను నెలకొల్చాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్టులు, జవసంపన్ములు, బుఱువర్తనలు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇవ్వారక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్కార భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లోంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్టం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోనీ మహాస్వత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికి కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తాంది. ఆనేక శతాబ్దీలూగా ప్రజలకు క్షద్రసిద్ధాంతాలు నేర్చడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దీల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయట్టాంతులై, పతుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్నానరూపులమనే మాటను వినదానికినా వారెన్నదూ నోచుకోలేదు. “సీచాతిసిచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పింది. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. *

రమచంద్ర (గంథమాల.

భి ము (దు

ఇది

రాజమహాన్నదనరము వికేశలింగము స్తోమూర్తి ఉనవిదు

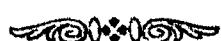
జాలకాలము ప్రథానోపథాయుఱగాఁ నుండిన

ముదియాఁ-సీతారామరావు, బి. ఎ., ఎల్. టి. గార్జె

రచియింపు ఒడిసె.

APPROVED FOR SCHOOL USE,
PAGE 8, FORT SAINT GEORGE GAZETTE.

2—6—1917.

RAMACHANDRA BOOK DEPOT.
CHITTOOR.

All Rights Reserved]

[పు 0-5-0

భీముఁడు

---

1. భీముసి పుల్లుకి — భాల్య క్రిడలు.

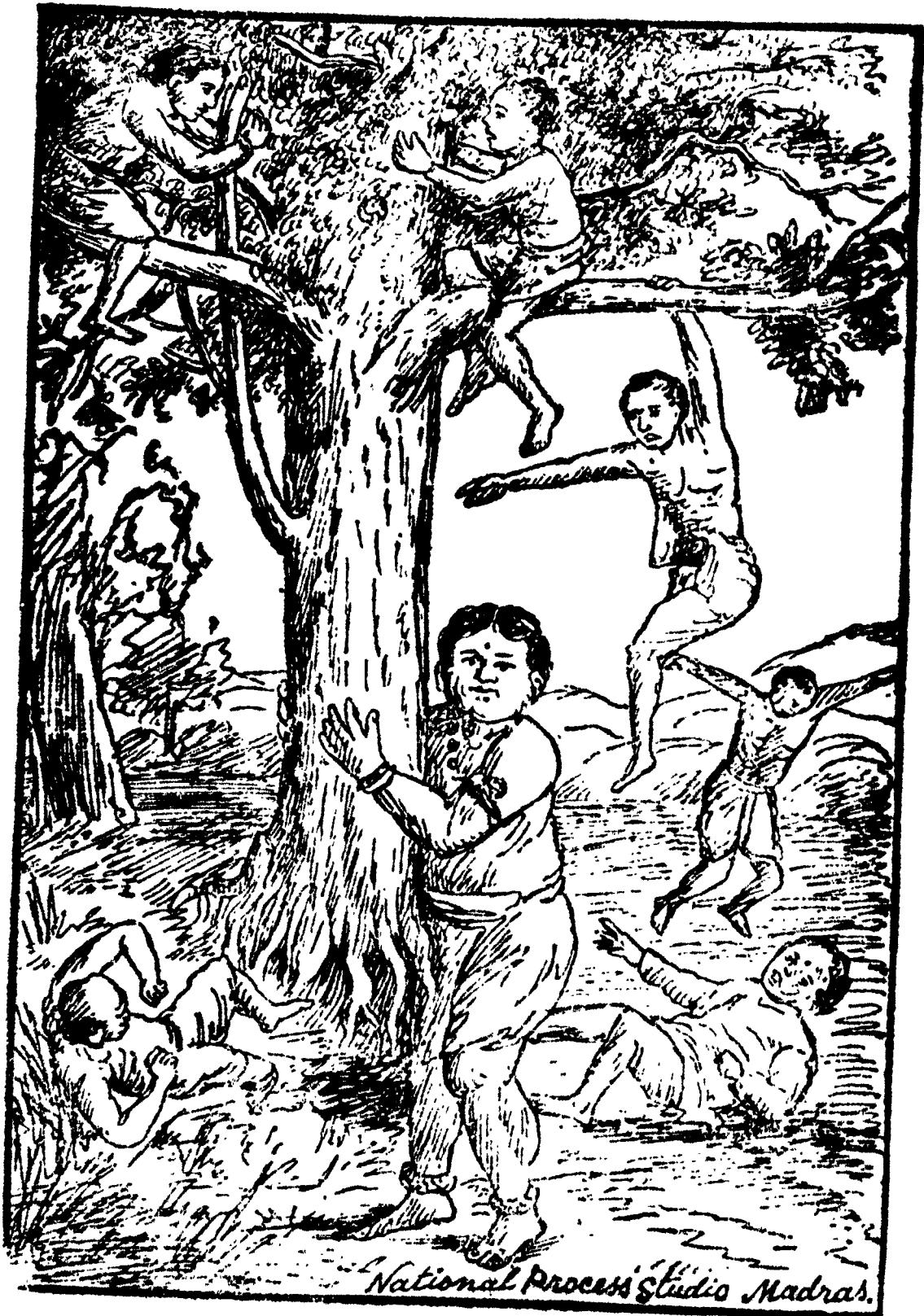
మహాభారతముదంబునందు జయముగాంచి, మిక్కలి ప్రసిద్ధి బొందిన శూరులు పాండవులు. వీరయిదుగు రన్నదమ్ములు. వీరిలో మిక్కలి బలపరాక్రమసంపన్నండును, మల్ల యుద్ధము సందు నాటిలేని సేటి యని కీర్తి, భూషణినవాఁడును నగు భీముఁడు రెండవవాఁడు. ఇతఁడు వాయుదేవువరమునఁ గుంతికిఁ బుట్టినవాఁడు గనుక, ఇతనికి నాయుపుత్రుఁడనియుఁ బననతిన యుఁడనియుఁ బేర్చువచ్చినపి. తండ్రియగు పాండురాజు శాహోప పాశుఁడై శతశృంగపర్వతమున నివాసముచేయు చుండినపుడు దేవతల మహిమవలన ధర్మజ భీమార్థున నకుల సహదేవులు అతనికిఁబుట్టిపెరుగుచుండి. ఇట్లుండ పాండురాజును మార్దియు విచిత్రముగఁ జనిపోయిరి. మునులందఱుఁ జేరి, తండ్రి పోయిన తరువాత బిడ్డలకు విద్యాబుద్ధులు సెప్పువారు లేరుగదా యని యోజించి, వారినందఱును బెద్దనాయనయగు ధృతరాఘుఁని యుద్ధ విడుచుట మంచిదని తలఁచి, కుంతిని, బాలురగు ధర్మజ భీమార్థున నకుల సహదేవులను బిలుచుకొని, ధృతరాఘుఁ డుండు హస్తనాపురమునకు వచ్చిరి. ధృతరాఘుఁడును అతని కొమారులగు దుర్యథనాదులును, తాత యగు భీష్ముఁడును,

భీముడు బాలర సెక్కించుకొని పరుగిదులు.

అందఱును నెదురుగా వెళ్లి పాపడవులను వెంటుఁబెట్టుకొని వచ్చిరి. పాండుపుత్రులు పెద్దల కందఱకును నమస్కరించిరి. ఒండొరులను బ్రీతిపూర్వకముగా గోగిలించుకొని, యెద్ది కత్తో రాజమందిరముననేయుండిరి. కొంతకాలమువలకు ధృత రాఘ్వుడు తసకొడుకుటనియు ఈమ్మునికొడుకులనిను, నక్క పాత మించుకై నను జూపక, అందఱును నొకేవిధముగా జూచుచుండెను. నాగడవులను దినదినముఁ బరిచయ మెక్కుడు కాఁగా దమ యాడుగలవారగు దుర్గోధనాదులతోఁ గలిసి నా రాటురాడ మొదలుపెట్టిరి. అప్పుడు భీముని యపారబలము బయలయ్యెను.

భీముఁడనిన భాఁసురు గడగడ వడుకెడువారు. పరుగు పందము వేసినపు డండఱకంటెను భీముఁడు ముందుఁ బరు గెత్తుచుండెడువాఁడు. ఒక్కొక్కొక్కొక్కొ భాలు నెత్తుకొని పరుసుపందము వేయునపుడు భీముఁడు పదుగుర నెత్తుకొని, అనాయాసముగా బరుగెత్తుచుండెను. కుస్తుపు పందమున భీముని పదుగు రెదిరించినను లక్ష్మీపెట్టుక వారిసంపఱను బడ్గ్రదోసి కాళ్పు పుట్టుకొని యాడ్చుచు, మొత్తుకొనిసను విడువకుండు వాఁడు. జలక్రీడ లనుపేరున నీఁదుటకు గంగానదిక వెళ్లినపుడు నుగోధనాదులను నీట ముంచి ముప్పుత్తిప్పులు పెట్టుచుండెడి వాఁడు. ఒకనొఁడు వీరందలు చెట్టు నెక్కు మామిడిపండ్లను గోయుచుండిరి. భీముఁడచటికి నిమ్మశముగా నైల్లి, చెట్టును బట్టుకొని మెల్లఁగా గదలించెను. చెట్టుమీఁడ నుండిన భాలు రులికిపడి యటునిటుఁ జూచుచుండిరి. భూమి కదలినట్లున్న దని యొకఁడనెను. కాదు, కాదు. భూమిగాదు కదలినది. నీతల,

భిముండు మామిడి చెట్లను న్నలలనాడించి దుర్గోద్ధనాదులఁ క్రిందఁగుల్చుట.

యని నవ్యుచు మరియుకడనెను. మూడవవాడు క్రిందికిఁ బాటఁసూచి ‘మిరిద్దతు గ్రుడ్డివారలే. క్రిందఁసూడుడు. మన భీమన్న చెట్టునొద్ద నిలిచియన్నాడు. అతఁడు చేసినకొంటె తనమేగాని మతియుకటికాదు.’ అని యనుకొనుచుండగా భీముడొచెట్టును బట్టుకొని యల్లలనాడించెను. మామిడికా యలు రాలెను. వానిఁ గోయుచుండిన బాలురుఁ గొందతు దబ్బున నేలఁగూలిరి. కొందఱకొక చేతిపట్టు తప్పిపోవుటచేత ప్రవేలాదుచు, పడిన నేమగునో యని యొడ్డుచుండిరి. కొందతు కొమ్మును గట్టిగాఁ బట్టుకొని పదుదుమేమో యని భయపడు చుండిరి. ఇట్లు భీముడు దుర్యోధనాదులను దన కొంటెపనుల చేతు బీడించుచుండినను, వారల కెప్పుడును హనిజేసినవాడు కాఁడు. చేయ నుద్దేసీంచియైనను నుండ లేదు. అయినను దుర్యోధనాదులు భీమునిఁ గలవరించుకొని త్రుట్లిపడి లేచు చుండిచెపారు.

2. భీముని జంపు యోజనలు.

కొంతకాల మిఁసు జరిగెను. దుర్యోధనాదు లేపిమ యుమునందును భీముని మించే జాలరైరి. ఆ కారణముచేత వారలందఱకును భీమునియం దనుాయ పుట్టును. అందులో దుర్యోధనున కీ యనుాయ మతీంత యెక్కువగ నుండెను. కావున నెట్లయినను భీమునిఁ గడతేర్పవలయునని, మాయో పాయములైన్ని యో చేయుచుండెను. ఒకనాఁడు భీముడందఱ శోను గుస్తీపట్టుపట్టి యలసి నిద్రించుచుండెను. అప్పుడు వాని కాలునేతులను గట్టిగఁ దీఁగలచేతు గట్టించి గంగా నదిలోని మచుగులో నొకదానియుందు దుర్యోధనుడు త్రో

పుచ్చ కుటుంబమల్క దుర్గా విశ్వాసి.

యించెను. నీటుఁ బడినభీమునకు మెలకువవచ్చేను. అపారబులుఁ డగు భీముఁ హొక్కుమాఱు నీలినతోడనే, ఆకట్టన్నియుఁ బటు పటుఁ దెగిపోయెను. భీముఁ డీదుకొని గట్టునకు వచ్చేను. మఱి యొక మాఱు భీముఁడోడలు మఱచి నిద్రించుచుండగా సార థిచేత వాని దేహమునంతను కోడెనాగుఁ బాములచే గఱపిం చెను. కాని యాతని వజ్రదేహమునకు విష మెక్కినది కాదు. భీముఁడు నిద్రలేచి తనయఱచేతుఁ బాముల నన్ని టిని సేలమిాద రాచి చంపి. ఒక్క దెబ్బుచే సారథిని యమలోకమునకనిపెను. చ. అలఫుబలుండు శీముడును, నంతన మేల్కుని, యవ్విపోరగం బులుఁ జరగంబులం జమరి, ముక్కున వాతను సెత్తురోల్కుఁగాఁ దలరఁగ సారథిం జఱచే దానవహస్తమునకు, వనుంధరా తలమునుఁ గ్రదెళ్ళు సారథియుఁ దత్తణమాత్రన ముక్కజీవుఁడై.

ఇంకొక సమయమున నన్నుములో విషము గల్పించి భీమునకు దుర్గోధనుఁడు పెట్టించెను. కాని భీముఁ డావిషును జీర్ణించుకొనెను.

దీనింబూచి భీమసేనుఁడు మొండిపొణను గలవాడని యొంచి, ఇంతకంటెను దారుణమైన విషమును బెట్టింపవలయు నని యుపాయ మాలోచించి ‘అందఱము వనవిషోరమునకై గంగానదీతీరమున నుండు నుద్దానవనమునకుఁ హోదము’ అని దుర్గోధనుఁడు ప్రస్తావించెను. ఆమాయకుఁడగు ధర్మరా జం దుల కొప్పుకొనెను. పాండు నందను లందఱు సమ్మతించిరి. తోటవిందునకుఁ దగినప్రయత్నములు చేయబడెను. మంచి గుడారములు తోటలులో వేసిరి. వేర్చిందిన వంటవాండు

ముందుగా వెళ్లి తోటలో భక్త్యములు చేసి సిద్ధముగా నుంచిరి. అందోక వంటవానితో దుర్యోధనుడు ముందుగా మాటలాడి భక్త్యములలో, గొన్నిటియందు కాలకూటవిషమును బెట్టించియుండెను. ఇట్లంతయు సిద్ధముగా నున్నదని తెలిసి రాజుకుమారు లందఱును, విషారమునకు నెడలి, యుద్ధానవనం బును జేరి జలక్రిడలాడుటు ముందు జిఱుతిండి దినఁదలంచి భక్త్యముల గంపనెత్తుకొని, యొంగొరుల నోటిలో భక్త్యములుతుఱుముచు భుజించుచుండి. దుర్యోధనుడు విషభక్త్యములను దీసికొని, మిక్కలి ప్రసేమగలవానివలె భీముని సమాపించి వానినోట నాభక్త్యములనుదుఱిమెను. ఏమియు నెఱుంగని యాభీముడు వానిని నమలి ప్రింగెను. దుర్యోధనుడు జయప్రదముగా నెఱవేర్చిన పనికి సంతసించి, భీముని మరణమున కెదురుచూచుచు, ఎందునయిన మంచిదనితలఁచి, మట్టయొక యుపాయము గూడ చేసెను. ఏమనగా, జిఱుతిండి యయినతరువాత జలక్రిడలాడుట వాడుక కావున, సమయము చూచి, భీమనేనుని నీటు ద్రోయింపవలయునని యొంచి పాములుండు మడుగున బ్లైముల జేసెడు కొకటివంతున నీటిలో గట్టిగాఁ భాతించి యుంచెను.

అల్పాహారమయినతోడనే రాజుకుమారు లందఱు జలక్రిడలకై గంగానదిని సమాపించిరి. భీముడుకూడ వచ్చెను. వీరినుండఱను నీటిలోనాడించి, కొండఱను మౌసికొనిపోవుచు గొంగులును నీటు ముంచి ముప్పు తిప్పలు పెట్టుచు, గొంతసేపటికి భీముడిని బయటికి పచ్చెను. ఈయలసటకుఁ దోడుగా నొంటినిడ విషము చేరుటచేత మత్తెక్క నిదురించువానివలె

నొకచోటు బడియుండెను. సమయము కనిపెట్టియుండిన దుర్వ్యధనుడు “జలక్రిడ లికే జాలింతము. భోజనసమయ మయిన” దని చెప్పగా శాలురందఱును గంగగట్టును వదలి తోటునికి వెళ్లిరి. ఎవరును లేకుండుటు జూచి, మత్తెక్కి పడియుండు భీముని కాలుసేతులు త్రాశ్చృతో బిగియే గట్టించి వానిని నీటు ద్రోయించెను. భీముడు మిక్కిలి బరువైన దేహముగల వాడు కావున, దుబ్బున నీట మునిగెను. భీముడింతటితోఁ గడతేతె నని యొంచి, మనస్సులో నానందపడుచు, మనభోజన మయిన పిష్టు రాకొమరులందఱీంటికిమరలిరి. భీమునిగానక పాండవేయలును గుంతియును దపించుచు దుర్వ్యధను నడుగ “భీముడందఱకంటెను ముందుగా బయలుదేఱి పురమునకు వెళ్లు” నని చెప్పి వారలను బంపివేసెను. ధర్మరాజుడులు భీమునికొఱ కంతటను వెదకించు చుండిరి. దినములూ గడచుచుండెను.

అక్కడ నీటు ద్రోయబడిన భీముడు, అద్విత్వమున బ్లైములమాఁద బడినాఁడుకాఁడు. కాని యిత్తుడు బుడుంగున నీటిలో నట్టడుగునకు మునిగెను. అచటనుండు పాములతని దేహ మంతటను గఱచెను. భీమునిదేహమున నప్పటికే కాలకూటవిషముండుటచేతు నాపాములవిషమాతని నేమియుఁ జేసినదికాదు. పాములె యూతనివిషముచేతు జచ్చిపోయనవి. దీనింజూచి యూనాగు లాశ్చర్యవడి ‘ఇదియేమి? మన విషమువలన నిత్తుడు చచ్చుటకు బదులు మనమే మృతినొందుచున్నాము. ఈ చిత్రము మనరాజగు వాసుకితోఁ లజ్జప్పవయును’ అని యనుకొనుచుండగా భీముడు లేచి పాములను నలియుఁ

గౌట్టుచుండెను. పాములుభయపడి నాగలోకమునకుఁ బోయి వాసుకినిఁ బిలుచుకొని వచ్చెను. అందులో నొక నాగుడు భీమునిఁ జూచి, తన సంతతివానిగా గుర్తించి వాసుకికిఁ జెప్పుగా ‘ఆహ! ఈభీముడు మనవాడోనా? అట్లయిన ఏనికిఁ గావలసినంత ధన మిత్తము’ అనెను “భీమునికి ధన మెందు లకుఁ వేయి యేసుగుల బలము నిచ్చురసము త్రాగనిత్తము” అని నాగులు చెప్పటట విని వాసుకి “బాగు, అటులేకానిండు” అని వేయి యేసుగుల బలము నిచ్చురసము నొక కుండనిండు బోసి, అట్టి కుండలను పదింటిని భీమునియెదుటుఁజెట్టిరి. భీముడు స్నానముచేసి శుచియై యొకగుటుకకు నొక్కుఁడువంతును బదికుండల రసముఁ ద్రావెను. అంతట భోజనభారము చేత నిద్రపట్టి గాఢనిద్రఁజెంది యెనిమిదవ దినమున నిద్రలేచి శుద్ధజలంబుల స్నానంబు చేసి చలువ వత్తుములను ధరించి యుండెను. ఇంతలో నాతనికిఁ బంచభట్టు పరమాన్నంబులు వడ్డించిరి. కదువునిండ భోజనముచేసి, వారిచేత నాళీర్వోదములుపొంది నాగలోకమునుండి భీముడు బయలుదేఱెను. నాగు లతనినొక నిమిషములో నీటిపైకిఁడెచ్చి, వనభోజనము జరిగిన యుద్యానవనమునందు నిడిచిరి. అపారబలుఁడని వేరుపొందిన యూభీముఁ డింటికివచ్చి, తల్లికిని నన్నుకును మిగిలిన పెద్దలకు నమస్కారముచేసి, దుర్యాధనుడు చేసిన ద్రోహమును నాగలోకమున జరిగినసమాచారమును పూసుగుచ్చినట్లు చెప్పేను. భీముడు బతికివచ్చుగాదా యని యందఱు సంతోషించి అప్పటినుండి దుర్యాధనునియొడ షాగ్రత్తగా మెలగుచుండిరి.

ఇట్లెన్ని డో ప్రయత్నములుచేసి, అన్నియు నిష్ఫలములగుటచేత, దుర్భోగమని క్రోధము మఱింత యెక్కువయయైను. పాండునందనులనందఱను నెట్లుయును జంపవలచునని దీక్ష వహించి, అందులకై దుర్భోగమనుడు సర్విప్రయత్నములు చేయుచుండెను.

3. భీముడు విద్య సేర్పుకొనుట.

ధృతరాష్ట్రీండు బాలుర కందఱకును ధనుర్విద్యచెప్పింపఁదలఁచి తనకొడుకులను, బాండవేయులను, గ్రోణాచార్యులవదుకుఁ బంపెను. వారందఱు మిక్కెలి శ్రద్ధగా విలువిద్యసేర్పుకొనుచుండిరి. కొంతకాలమునకు గురువగు గ్రోణాచార్యులు ఏరినందఱుఁ బరీకుచేసి ధనుర్విద్యయం దర్జునుడు మొదటివాడని తెలిసికొని యూతనికి నెక్కువ ప్రేమతో విద్యసంతయుసేర్పెను. ఇట్లనుటచేత మిగిలినవారు విద్యసేర్పినవారు కారని చెప్పాటకాదు. అందఱును సేర్పినమాట నిజమే; కాని యెవ్వొరును నర్జునునివలె నై పుణ్యమును జూపినవారుకారు. కుమారు లెంతవిద్యసేర్పుకొనిరో పరీక్షింపవలయునని ధృతరాష్ట్రీనకుఁ గోరిక గలిగెను. ఏరలవిద్యు జూపుటకు మంచిసుల మేర్పాటుచేసిరి. నడుమ వారు సేర్పిన ధనుర్విద్యలుచూపుటకును, కుస్తులుపట్టుటకును, తగినరంగమును సిద్ధపఱచి, దానిచుటును సోపానప జ్యేష్ఠిని (Gallery) నొకదానిని గట్టించి శ్రీలకును రాజవంశజూలకును, ఇతర సామాన్యజనులకును, ప్రత్యేకస్థలముల సేర్పాటుచేసిరి. ఆకాలమున శ్రీలకుఘోషాలేదుగనుక రాజుభార్య యగు గాంధారియు, పాండ

వుల తల్లి కుంతియు, మొదలుగాఁగల శ్రీలందఱువిచ్చేసి, వారి వారి కేర్పజుపబడిన స్తలముల నలంకరించిరి.

ఇట్లు జనులందఱు చేరి, జరుగుబోవు వందెములను జూచుటకు ముచ్చుట సదుచుండిరి. ద్రోణాచార్యుషు తెల్లని వస్తుములు ధరించి, పుట్టావస్తుము నొకదానిని వల్లైవాళు వేసికొని, రంగమధ్యమునకు వచ్చేను. అతనిపెంబడి విల్లులను అంబులను ధరించియున్న శిఖ్యలందఱు రంగస్తలమునకు వచ్చి, గురువు నాజ్ఞాపకారము వాడి వారిశక్తి నైపుణ్యములను జూపుచువచ్చిరి. తరువాత భుజబలమునకు పేర్కొందిన భీమ దుర్మోధనులు గదలు ధరించి యుద్ధమున్నకై రంగము ప్రవేశించి, హోరాహోరిఁ బోరుచుండిరి. చూపరులు గొందఱు దుర్మోధనుని, కొందఱు భీమునిఁ బూగదుచుఁ బత్తపాతమును బూని క్రోధము పెంపుఁజేయు మాట లాడుచుండుటచేత, భీమదుర్మోధనుల గదాయుద్ధ మహాయకరముగాఁ బరిణమించు నని తలంచి ద్రోణుఁ డాయుద్ధమును నాపివేసెను.

అప్పటినుండియు దుర్మోధనుని కోపమునకును వాని యన్నాయకును మితియే లేకుండెను. కాని యింతవరకును దనతండ్రియగు ధృతరాఘ్వీనకుఁ దన మనోదుఃఖమును దెల్చిన వాడు కాఁడు. ఇప్పుడు తండ్రిని సమీపించి ఆయనత్రోఁ జైప్ప వలసిన మాటలన్నియుజైప్పి, పాండవులను వారణావతంబు నకుఁ బంపునట్లుచేసెను.

4. వారణావతంబున లక్ష్మియల్లు కాల్పుట.

పాండవులు వారణావతంబునకుఁ బోషుటకు ముందుగా దుర్భోగధనుని పంపున నచట నొక లక్ష్మియల్లు కట్టింపఁబడి యుండెను. ఆగృహములో భాండవులుండిరి. అట్లుండ విదురుని వలన దుర్భోగధనుని మాయోపాయములు పాండవులకుఁ దెలి యవచ్చేను. వారు లక్ష్మియింటినుండి లోపలనె యొక సారం గము వేయించియుండి, లక్ష్మియింటిని గాల్పఁబోషుదినమున దానికిఁ దామే నిష్పంటించి, అందఱును సారంగమునుండి తేమ ముగా బయటికి వెళ్లిపోయిరి. ఆ రాత్రి చిమ్మచీకటిగానుండు టచేతను, అందఱును నిద్రాసమయ మగుటచేతను, కుంతి గాని భీముని యన్నదమ్ములుగాని యమగిడజూలక నెమ్ముదిగా నడుచుచుండిరి. భీముడు తల్లిని నన్నదమ్ముల నెత్తుకొని, ముండ్లు గిండ్లనక, వృక్షముల నట్లునిఁఁఁ ద్రోయుచు, అడు గులక్రీందు బడినకొమ్ములు రాశ్లు, పిండి పిండి యగుచుండ, మిక్కిలి త్వరితముగఁ బరుగిడి గంగానదిని సమాపించెను. అచట విదురునిచేఁ బంపఁబడిన జూలరివాండ్రరాజు, పాండవుల కొఱకుఁ గాచుకొనియుండి, వారు వచ్చినతోడనే తేమ ముగా గంగను దాటించి వారిని గౌరవించి పంపెను.

పాండవులు గంగనుదాటి దక్కిఁఁమునకుఁ బియూఁ మయి యడవినుండి యడవికి వెళ్లుచు ఆఁకలిచేతను దప్పిచేతను నలసి ముందు నడువజూల కుండిరి. ఇట్లుండ వీరినందఱను భీముడు మరలఁ దనమిగాద నెక్కిఁంచుకొని, మిక్కిలి వేగముగా నడువ నారంభించెను. తల్లికి దప్పి యథికమయ్యెను. భీముడు

నీటికొలు వెదకుచుండ, నీటికొంగ లాయడవిలోఁ గనబడుటు
చేత, నీరు సమిపమున నుండునని తలఁచి, యూఁ నట్టడపోలో

భీముండు అన్నదమ్ములను, దల్లిని మోసికొనిపోవుట.

నూడలువాళి చెల్లగనుండు మఱిచెట్టుక్రింద వారి నండఱను దింపేను. తోడనే యిలసియున్న వారందఱు వటినేలమిఁదఁ బండుకొని, తలక్రిందఁ జేతులు పెట్టుకొని గాఢనిదఁ జెందిరి. భీమునకు నీటిపత్కు లగఁపడఁగా సమిఁపమున నీరున్నదని యతఁ దు తలంచి యొక మఱిచెట్టునెక్కినాలుగువైపులు చూచెను. దూరమున నొక సరోవర మగపడెను. భీముఁడు తత్త్వాముఁ చెట్టుదిగి యూకొలనికి వెళ్లి, అందు స్నానముచేసి, కడుపునిండ నీరుత్రాగి, తామరాకు దొన్నెలలో గొంతసీరు పటుకొని, మఱిచెట్టునొద్దకు వచ్చేను. అప్పాడందఱు గాఢమైన నిద పోవు చుండిరి. వారికి నిద్రాభంగము చేయగూడదని ప్రక్కన కూర్చుండి, మనసులోనిట్లు తలపోసికొను చుండెను. “అయ్యా ఏమిదుర్ధశ!! భూజరాజునకు గూతురయి, వసుదేవుని తోఁబు ట్లువయి, పాండురాజునకు భార్యయయి, పైఁగా ధర్మపర్మలై న పాండవేయులకు దల్లియయిన యా కుంటీదేవి, మెత్తనిపానుపిఁదఁ బరుండు నీ సుకుమారి, కాలవశంబునఁ గటికసేల మిఁదఁ బరుండియున్నది! బలశౌలురయిన నా యన్నదమ్మ లిట్లడవుల పాలయిరి. ఇంత భూజబల ముండియు మాయున్న యగు ధర్మజుఁ కొప్పుకొనకుండుటచేతఁగదా, మాకందఱకును నిటి కష్టములు వచ్చియుండుట. లేకుండిన నా దుర్మోధనాదు లను, ఆదుర్మార్గరుఁడగు శకుని మొదలుగఁగల తుచ్ఛులనెలను, నాగదాడంబుచేత నుగ్గాడి యుండియుందునుగదా! అయ్యా న్యాయవర్తన మెంతచిక్కుల కాకరమయినది!” అని పరిపరి విధములఁ గంటఁడకిపెట్టుకొని భీముఁడు విచారపడుచుండెను.

5. హింభాసురుని వద్ద, ఘుటోత్కుచుసి పుట్టుక.

భీముడిట్లు మేల్గొని మనంబున విచారించు చుండ నాయరణ్యమునకు నాయకుడైన హింబునకు మనుష్యుల వాసన తగిలెను. ‘అహ! ఏ ఏమిసుదినమిది! ప్రతిదినమూ మృగముల మాంసమును దిని నాలుక మొద్దుపడి యున్నది. నేడు నరమాంసము దౌరకునట్టున్నది’ అనుకొనుచు నొకచెట్టునెక్కి మఱిచెట్టుక్కిందఁ బరుండియుండు పాండవులంజూచి ‘ఏమిది! నావనంబునం దింతనిర్భయముగా మైమఱి నిద్రపోవుచుండు వా రెవరయి యుందురు! ఎవరై ననేమి? వంటయింటిలోనికి వచ్చిన కుండేటి బ్రథుకువంటిదేశదా వీరిబ్రథుకు’

ఉ॥ ఇందులకి మైయైక్క మనజాలెన్నదు వత్తుకే? వచ్చి లేని యా నందముఁబొంది నిర్భయమునక్క శయనింతుకే యిట్లు? “వంటయిల్ కుండెలుసాచ్చె” వేగఁజని కోమలి వారలఁజంపి తెచ్చి నా కుండగ వండిపెట్టుము రసోత్కుట మానవమాంస థండముల్.

అని సంతోషించుచుఁ జైలైలగు హింబునుఁ బిలిచి ‘చెల్లెలా! ఎన్నాళ్ళ కెన్నాళ్ళకు మనకు నరమాంసము లభింప నున్నది! అణాదిగోచరాదుము. ఆమరిచెట్టుక్కిందఁ గొందజు మానవులు పరుండి యున్నారు. వారలఁజంపి తెచ్చి నాకు రుచిగా వండిపెట్టుము. కడుపారఁదిని యామింద నాట్యము చే యుదము. తడవునేయకుము’ అనిచెప్పి పంపి యామెరాకకెదు రుచరాచుచు, గుటకలు గ్ర్మింగుచుండెను.

హింబ చప్పుడు చేయకుండ వేగిరముగా నడిచి చెట్టుక్కిందఁ గూర్చుండి యుండు సుందరఫురుషుఁ డగు భీము నింజూచి యాళ్ళర్యవడి “ఏమి యా చక్కఁడనము! ఏమి

యాయంగముల సొంపు! పొడుగై నచేతులు, తామరత్తేకుల వంటి కన్నులు, విశాలమైన ఐమ్ము! ఆహో! ఇట్టిపురుషుడు కదా నాకు భర్త కావలయును! ఇట్టివానినా, నేను జంపుట” అని యనుకొని, ఎటులై నను భీమునిఁ బెండి చేసికొనవలయునని నిశ్చయించి, తన రాక్షసరూపమును వదలి, సుందరమైన మనుమ్ముస్త్రీరూపమును దాల్చి, అల్లనలన భీమునిసమాపించి యిట్లనియె. “పురుషసత్తమా! మిం రెవరుకి మిం రిక్కుడకు వచ్చుటకుఁ గారణం బేమి? ఈ నిదించుచుస్తు వారు మింకేమి కావలయును ?”

భీము:—యువతీ! ఈమె నాతల్లి. మిగిలినవారు నా యన్న దమ్ములు. నీ వెవతపుకి ఈయరణ్యమునఁ దిరుగుటకుఁ గారణ మేమి?

హిడింబి:—సుందరాకారా! నే నీ యడవులకు రాజై న హిడిం బుడెను రాక్షసుని చెలియలను. మింరుండుట పసిపుటి మిమ్ములఁ జంసి తెమ్మని మాయన్న నన్నుఁ బంపెను. ఆ కారణమున నిట వచ్చితి. నీ సుందరవదన సందర్శ నము జేసితి. ధన్య నయుతి. నీయందు నా మనంబు తగిలి యున్నది. కావున నో దయామయా! నీవు నాకుఁ బతివి కావలయు. నావెంట వచ్చిననిన్న రక్షించెదను.

భీము:—ఇతిఁడు మాయన్న. ఇతని కింకను వివాహము కాలేదు. నేనెట్లు వివాహము చేసికొన నగును? అది యునంగాక యొకరాక్షసాధమునికి వెఱచి నీవెంట నన్న రమ్మనుచున్నావు! నా తల్లిని నన్న దమ్ములను దిగవిషువు మనుచున్నావు కదా! ఎప్పటికీని నే నట్లు

చేయను. నీవు నీదారిని బామ్ము. లేకండిన నుండుము.
నీ యిష్టము వచ్చినట్లు చేయుము.

హింబః—మహాప్రభూ! నిన్ను వలచితి. నిన్ను దప్ప మఱి
యొకనిఁ బెండ్లి యాడను. నీవు వలదన్న ప్రాణత్వ్య
గము చేసికొనెనను గాని నీవు లేని బ్రథుకు బ్రథుకు
కాదు. కావున నాకుఁబతివి గమ్ము. మించారల నంది
అను నామింద నెక్కించుకొని పోయి తేమముగా
నొకచోట విడిచెనను. వారిని నిద్రనుండి లేపుము.

భీము;—నీయన్ను కు వెఱచి, వోయిగా నిద్రించుచున్న నా
సోదరులను ద్వల్లిని నిద్రనుండి లేపుమనుచున్నావు! నేనొక
రాత్రసాధమునకు వెఱచి అట్లు చేయుదునా?

ఈ. క్రచ్చుక నొక్కరక్కుసుడకాఁడు, సురాసురు లెల్ల నొక్కఁడై
వచ్చిన, నీవ చూడఁగ నవార్యబోన్న తిఁ జేసి వారల
శ్వచ్ఛి పథింతుఁగాక, యిటువచ్చి క్రమంబడియున్న నిచ్చట
సైచ్చగు పీరిడైవ సుఖనిద్రకు భంగముసేయ సేర్తు సే?

నీకోరికయు నెఱపేర్పు జాలను. నీవురక్కసివి, నేను
మనుష్యుఁడను. మనకెట్లు స్నేహము పొసగఁ గలదు?

హింబః—ప్రాణనాథా! రక్కింపుము. రక్కింపుము. నేనురక్క
సినే కాని నీవుకోరినరూపముఁ దాల్పఁగలదానను. నీ
యిచ్చవచ్చినట్లు మెల్లఁగఁ గలదానను. నన్నా రక
చంపక నాయందు దయయుంచి పతి వయి సర్వవిధ
ముల సుఖింపుము.

ఇట్లు భీమసేనుని వలచి, వచ్చినపని మఱచి హింబ
మాట లాడుచుండుటచేతుఁ దడ వయ్యెను. ‘హింబ వెళ్ళఁ

యాంకను రాకున్నది.’ అని కోపమున బిఱ బిఱ వచ్చుచు
హింబాసురుడు దూరమునుండి తన చెల్లెలును భీమునేను
డును మాట లాడుచుండుటఁ జూచి, హింబ భీముని
మోహించినదని తెలిసికొని, మండిపదుచుఁ గను లెఱ్చేసి
వండ్లు పటపట గీటుచు, భీముని హింబను జంపుట్కే
బాబ్యులిడుచు, సమాపమునకు వచ్చుచుండెను.

సామాన్య లెవ్వరైన నాహిండింబునిజూచి యుందురేని
నిలువునఁ బ్రాణములు విడిచియుంచురు. బొగ్గునలెనల్లనిదేహ
మును, పెద్దతోడులును, పొడుగై నచేతులును గలిగి, చింత
నిప్పాలవలేగాంతినిచ్చు నెఱనికన్నులు తెల్లని కోరలు పయకీ
గనఁబదుచుండ, బిరుసైన వెండుకలు గాలిలో గదలుచుండ
భీకరస్వరూపముతో దిక్కుఁ పగులునట్లు కేకలు వేయుచుఁ
పరుగెత్తుచుండిన యూ పెనుభూతమును జూచి సామాన్య
మానవు లెవ్వరైన నిలిచి జీవింపఁ గల్లుదురా? హింబ తన
యన్న యొక్క కాఁకం జూచి తడవుచేసినందులకుఁ దన్ను
గూడఁ జంపునని భీముని నెనుకకు వెళ్లేను. భీముఁ డంతట
‘భయపడవలదు. నీయన్న నిప్పాడే బరిమార్చెద’ నని చెప్పి
రాత్మనుని వంకఁదిరిగి ‘ఓరిరాత్మసాధనా! కండకావరమునఁ
బోతరించి మండిపదుచున్నావు. అలసి పరుండి యున్నవారి
నిదకు భంగము సేయరాదు. శ్రీమాదనా నీ చౌరుషము
చూపఁదలఁచుటకి ‘ముప్పుదియేండ్లు సాముచేసి ముసలమృను
గొట్టు’ నన్నమాట నిజము చేయుచున్నావు! భీ! నీచుడా
ఇట్లు రాకు’ అని నెమ్ముదిగాఁ జెప్పేను.

ఉ॥ పన్నగవైరి వికమడు పాండవసింహాము దానిఁ జాచి ‘మియున్నాను నన్నుఁ జాధుము, భయంపడకుండుము’ యంచు వానిన త్యస్తుతుఁ దాకి, రాత్రస! వథిచిల్! సీబలగర్వ మేడగా నిన్న వథించి యవ్వసము సెట్టునచేసెద నిర్భయంబుగాన్.

కాని రాత్రసుఁ డామాటను వినక, బొబ్బలు పెట్టుచు కొట్టువానివలే జేతులుపై కెత్తి సమాపించుటుఁజాచి, భీముఁడు ముందుకు వెళ్లి, నవ్విచు వానిచేతులను బిగియఁ బ్లటుకొని కొంతదూర మారాత్రసు నీడ్నుకొని పోయెను. హిండింబుసకుఁ గోప మెక్కు-వయ్యెను. వాఁడు మఱింతగట్టిగాఁ గేకలు వేయుటవలనఁ దనసోదరులు మేలుకొందు రనుభయముచేత హిండింబుని చేతులు పట్టుకొని, చచ్చినకుక్క నీడ్నుకొనిపోయి నట్టు వానిని జాలదూర మిండ్నుకొని పోవుచుండెను.

ఇంతలో హిండింబుని యార్థాటములకుఁ బొండు నుతులు మేల్కొనిరి. కుంతియు నిద్రలేచెను. ఎదుటఁ జక్కనిస్త్రీ యొక తె నిలువుబడియుండెను.

కుంతి—అమ్మా! నీ వెవ్వెతెవు? మానవుల కింతటి సాందర్భము గలుగుట యరిది. నీవు దేవతాస్త్రీవయు యుందువు కాబోలును! నీ వేరేమి? నీవెవ్వెదానవు?

ఒంటరిగా నీయరణ్యమున నెందున కున్న దానవు?

హిండిం—అమ్మా! చూడు మియరణ్యను. దీనికి నాథుండు హిండింబాసురుఁడు. నే నాతని చెలియలను. మిమ్ముఁ జంపి మిం మాంసము వండి పెట్టుమని చెప్పగా

నేనిచటికి వచ్చితిని. సాందర్భ పురుషుండగు భీమునిం జాచితి. మోహించితి. దానురాల నయితి

కుంతి—(నలుగడలు చూచి) ఏడీ! భీముఁడు?

విఎస్‌బోనారుని జంచు
మాచులు

హిందిం—నేను జాగు చేసితినని కోపముతో వచ్చుచుండిన మాయన్న నెదుర్కొని యుద్ధముచేయుటకు దూరము వెళ్లియున్నాడు.

ఈమాట విన్నతోడనే యరువాదు లులికేవడి లేచి భీముడు యుద్ధము చేయుచున్న చోటికిఁ బోలు చూచిరి; ఏమని చెప్పాదును! చెట్లను బెల్లగించి వా రొండొరులు బాదుకొనుచుండిరి. సమాపమున నుండిన చెట్లన్నియుఁ బాడయి నేల బీడయ్యెను. పిమ్మట ముటియుద్ధమునకు దిగి, ఒకరి నొకరు చేతులతో బాదుచుకొనుచుఁ గాళ్ళతో దన్నకొనుచును క్రింద మొదఁబడి వారు హోరా హోరి బోధుచుండిరి. అప్పుడు సంజవేశ యగుటచేత, రాత్సుల బలకాలము వచ్చుచున్నదని యరువుడు పొచ్చరింపగా, భీముడు మిక్కలి విజృంభించి హిందింబుని మెడవిఉచి నడుము రెండుతునకలు జేసి పై కెగురఁదన్నెను. భీమసేనుని పరాక్రమముచేత హిందింబుఁ డిట్లు మడియుటుఁ జూచి, యందఱు సంతోషించి ముందునడుచుచుండిరి. కాని హిందింబువారివెంట నంటి భీముని సమాపించి ‘ఫరుష్క్రోషా! నీయందలిప్రేమ చేత నిన్ను విడువఁ జాలకున్నాను. నన్నుఁ జేకొని రష్మింపుము’ అని వేడుకొనగా ‘నీవును రాక్షసివేకదా. మాయ చేత మమ్మ మోసము చేయవచ్చితివి కాఁబోలును. నిన్నుఁ గూడ వథించుటయే యుత్తము’ అని భీముడు చెప్పగా, ఆవూటలకు బెదరి, ధర్మరాజునొడ్డకు వచ్చి, యూతనికి నమస్కరించి పిదప కుంతిదేవి కాళ్ళమొదఁబడి, కస్సురు కార్చుచు నిట్టనియె. ‘అమ్మా! శ్రీలక్ష్మిబేమయనిన నేమియో

నీ వెఱుగసదానవు కావు. నీ కుమారుడుగు భీమనేనుని మింది ప్రేమచేత నే స్తుతు పరితపించు చున్నాను. బంధువుల నందఱను దిగవిడచి భీమునే పెనిమిటిగా డలంచి వచ్చితిని కావున నన్ను, గాహాడి భీముడు నాభర్తగానుండునట్లు ప్రసాదింపుము. భీముని దోష్టుని పగలంతయు మా యిషము చొప్పునఁ దిరిగి, రాత్రి మిసన్నిధాసమునకు వచ్చి నే నూడిగము చేసేదను. వలసినచోటికి మిమృండల నెతుకొని పోయెదను. మిము చెప్పిన పనుల నన్నిటిని జేసేదను. ఇదియునుల గాక భూతభవిష్యత్తులు నేను దెలిసికొనగలను. కాన మిమునే నెల్లప్పుడు చేదోడు వాదోడుగా నుండి, మిము శ్రమయనునది లేకుండునట్లు చేయుదును. కావున దయచేసి భీముని నా కనుగ్రహించి నన్ను బ్రతికీంచి పుణ్యము గట్టుకొనుడు' అని పలువిధముల దీనాలాపములఁ బ్రార్థించుటఁ జూచికుంతికి మనసు గరఁగేను. ఆడుది గనుక పెరయాడువారికష్టములు నులభముగఁ తెలిసికొనఁ గలిగినదై, తననమృతిని ధర్మరాజున కెత్తిఁగింపగా ధర్మజుడు మంచిదని భీముని బిలిచి 'తమ్ముడా! అమ్ముచెప్పినమాట వినుము. హింబిను బరిణయమగుము.' అని చెప్పి యొప్పించి యొక సుముహూర్తమున వారికఁ బెండి చేసెను. పిమృటఁబ్రతిదినము హింబి భీముని వనములలోనికి మోసికొనిపోయి, యచట హాయిగా సంచరించి సాయంకాలమునకు మరలఁ గుంతి యుండుస్తులమునకుఁ భీముని దెచ్చివిడుచుచు, కావలసినపను లన్నియు నింటియొద్దు జేయుచు, ధర్మరాజుదులకు భోజనపదార్థములఁ దెచ్చియుచ్చు చు నేడుమాసము లా యరణ్యమునందే గడపెను. అంతట నది

గర్భవతి యయ్యాను. తోడనే ఘటోత్స్వచుండను కుమారుడు పుట్టెను. ఇతఁడు మిక్కొలి బలపరాక్రమములు గలవాడు. కామ రూపియు, కామగమనుండును నఱు యుండెను. పుట్టిన తరువాతఁ దల్లిదంధులకును ధర్మరాజుదులకును నమస్కరించి, తలఁచినపుడు వచ్చి సాయము చేయుదు నని చెప్పి, తండ్రి యనుమతిం బొంది, తల్లినిగూడఁ చిలుచుకొసి, తన పరివారమును వెంటుబెట్టుకొని యుత్తరాభిముఖుడై వెడలెను.

6. ఏకచక్రనగరము, ఒకాసురుని వథ.

ఇంస్తుండి తాతయగు వ్యాసమహామునివలన బోధించఁ ఒడిన పాండవేయులు బ్రాహ్మణవేషమున దేశదేశముఁను గడచి చని, తుద కేకచక్రనగర మున సగ్రహరమును జీర్ణయొక బ్రాహ్మణునింట బనచేసి వేదాధ్యయనము చేయుచు మానవతముఁ బూని యింటింటికి వెళ్లి మాధుకర మెత్తి, తాము ప్రోగుచేసిన యన్నమంతయుఁ దల్లియగు కుంతియేదఁ బెట్టుచుండిరి. ఆయన్నము నామె రెండుభాగములుగఁ జేసి, యొకభాగమును భీమున కొకనికే యిచ్చుచుండెను. మటి యొకభాగమును దానును మిగిలిన నలుగురు పాండవేయులును భుజిచుచుండిరి; కాని యది భీమునికిఁ జాలకుండుటచేత నాతఁడు బలము తగ్గి పూర్వపుదేవాకాంతఁ గోలుపోయిన వఁడయ్యాను.

ఒకనాఁడు ధర్మరాజుదులు భిక్షకై పట్టణములోనికి వెళ్లిరి. కుంతియ భీముఁడును నింట నుండిరి. ఉన్నట్టుండి వారు దిగియుండుబ్రాహ్మణునింట నేడ్పు వినవచ్చెను. కుంతి భీమునిం బిలిచి “నాయనా! వింటివా ఆయార్మారవము! పాపము మనకు

ఒన లుచ్చి కాపాడుచున్న ఈబ్రాహ్మణున కేమి విషత్తు కలిగినదో తెలియకున్నది. మనల సంరక్షణ చేసిన యోతెనికి మనము ప్రత్యుపకారము చేయట ధర్మము కదా” యనెను. “అమ్రా! నీవు చెప్పిన మాట నిజమే. ఆయన మన కీల్లియ్యే ఒట్టికదా దుర్భోగ్యధనునికంటే బడక రహస్యముగా నిచట నుండుటకు వీలయినది. అట్టియుపకారికి మనము ప్రత్యుపకారము తప్పక చేయావలసినదే. అమ్రా! నీవొకమాఱు వారియంటి లోనికివెల్లివారెందున కేడ్నుచున్నారో కనుఁగొనిరమ్మ” అని చెప్పగా కుంతి బయలుదేఱి, మెల్లిగా నింటిలోనికిఁ ఖోయి, వారిరోధనమున కేమి కారణ మని యడిగెను. బ్రాహ్మణుడు కన్నులు తుచుచుకొని ‘అమ్రా! ఏమిచెప్పాదును! రేపు, మారో నొక్కర మొకరక్కుసునికి ‘బలిగాఁ బోవలసి యున్నద. నా ప్రేయభార్యను బంపనా? నాముద్దుల కూతును బంపనా? సుకుమారు నా చిన్న కుమారుని బంపనా? నేను వెళ్లనా? యని తపించుచు దిక్కు తెలియక యేడ్నుచున్నాము. ఈవిష్టునుండి మమ్మెవరు కాపాడగలరు? అయ్యా!” యని కన్నుల సీరురాల గొంతుక నుండి మాట రాక నిశ్చేషితుడై నేల మీదఁ బడెను. కొంతసేపటికిఁ దెలివివచ్చెను. ఇంతలోగుంతి యోజించి తనకుమారుడగు భీముడు మిక్కలి బలవంతుఁడనియు రాత్మసాధముల సెందఱనో గిట్టించినవాఁ డనియుఁ సెత్తింగినది కావున బ్రాహ్మణ నోదార్చి “ఆర్య! ఒకమాట చెప్పేదను వినుఁడు. మతేయుకవిధముగాఁ దలపకుడు. మింకపుత్రుడై కలఁడు. ఆ యొక్కనీఁ బంపుట కెవరికై నమన స్థార్చునా! నాకై దుగురు కుమారులు గలరు. అందోకనిని

నేను బంపెదను’ అనెను. “అమ్మా! ఎంతసాప మెంతసాపము! మాయింటికతిథులుగా వచ్చియుండు మింబాలునిఁ బంపి బ్రహ్మ హత్య కొడిగ్గుకొందునా ! ఇది కానిపని” యని చెవులు మాసికొని మొదటికన్న నెక్కుముగ విలపింప సాగెను. కుంతి యాతని నోదార్చి “అయ్యా! మింరు చింతింపవాడు, నేనంత వెఱిదానను గాను. నాకొడు కెందఱనో రాక్షసుల వీచ మడం చినవాడు. వాడీరాక్షసునిఁ గూడ మృత్యువుపాలికఁ బంపఁ గలడు. కావున మింరు భయపడకుడు. సంప్రదేహింపక మింపు యత్నములు చేయడు” అని చెప్పి “అయ్యా ! ఈనగరమునకు రాజుకఁడు గలడు గదా! ఆతిఁడీరక్కుసునిఁ జంపజాలఁ డయ్యెనా యేమి? ఈరాక్షసుఁ డెవ్వుడు? సవిస్తరముగా జెప్పుడు” అని కుంతి యడిగెను. శ్రావంత్యాఖుడు కొంత సెమ్ముది నొంది యిట్టనియె. “అమ్మా! రెంచు మూడు మైళ్ళ దూరమున యమునానది పుట్టు చోటికి సమింపమున నొక గుహ చుస్తుది. ఆగుహయందు ఒకుఁ డను రాక్షసుఁ దున్నాడు. వాడు చాల కాలమునుండి, పురుషుఁ డని కాని, శ్రీ యని కాని, పిస్తు యని కాని, పెద్దయనికాని భేద మేమియుఁ జూడక, దౌరీకినవారి నందఱను మ్రీంగఁ చుండెడివాడు. వానిడెబ్బుకు మా రాజు కూడ భయపడి యేమియుఁ జేయ జాలఁ డయ్యెను. అట్టుండ నారాక్షసుని యొద్దకుఁ గొందలు వేరులు వెళ్లి యెక యొడంబడిక చేసికొని వచ్చిరి. దానిని బట్టి చౌరు లిలుపదున ప్రకారము పుట్టెడు బియ్యపుటన్నము, దానికి దగినపప్పు, పులుసును, ముప్పది గుమ్మడికాయలు, నాలుగు కణవల నెఱ్య, ఎనిమిది

కడవల పేరుగు, పదికడవల క్లు, మొదలగు తినుబండము లను బండిమిఁదఁ బెట్టి బండిని రెండు పెద్ద దున్న పోతులచే లాగిఁచుకొని యొకమనుఘ్యఁడు పోవునట్టును, ఆయన్న ము దున్న పోతులు, మనుఘ్యఁడు వానికాహారమగునట్టును, అందునకు బదులు బకాసురుఁడు నగరమును గూర్జంతువుల నుండియు చోరులనుండియు శత్రురాజుల నుండియుఁ గాపాడునట్టును నిష్కర్ష యయ్యెను. ఇది జరిగి యిప్పటికీ పదుమూడు సంవత్సరములయినది. ఈ పదుమూడేండ్లనుండియుఁ బ్రతిదిన మొక మనుఘ్యఁని రెండు దున్న పోతులను దిని యా బకాసురుఁడు చియ్యవటి యున్నఁడు. మా పురజనుల యదృష్టము చొప్పున నేఁటికీ మిఁ కుమారుఁడు వచ్చి మాకష్టమును బోఁ గౌటనున్నఁడు” అని చెప్పి యా బ్రాహ్మణుఁడు భీముని యొద్దకు వెళ్లి యాతనింఖూచి ‘శాలుడా! ఏమికావలయు’ నని యదుగ ‘బ్రాహ్మణాత్మ మా, నాకు కడుపునిండ నన్న ముఁ బెట్టుఁడు. నా కంతియే చాలును’ అని చెస్పగా బ్రాహ్మణుఁ డింటికీవెళ్లి యతని బంధువులకును స్నేహితులకును జెప్పు, వారందఱు భీమునకు విందుచేయటకుఁ బ్రయ త్రించుచుండిరి. సాయంకాలమాయెను. కావలసినంతయన్న ము వండిరి. అప్పుడములు గాచెలు బూరేలు దోసెలు ఫేణీలు లడ్డు జిలేచి మొదలగు భక్ష్యములు, చిత్రాన్నము, పొంగలి మొదలగు బహువిధాన్నములు జేయించి భీమునకు భోజన మిస్సిరి. భీముఁడు లేక లేక యాదినము భోజనము తృప్తి గాఁజేసి రాత్రి సుఖనిద్రపోయి మజునాఁడు ప్రాద్యున నక్కె భుజించి, పుట్టుడన్న మును దానికిఁ దగిన యితరపదార్థములను, బండిమిఁద

వేయించుకొని బయలుదేతెను. ఈసంగతులన్నియుఁ డెలిసిన జనులు గుప్పలుగుంపులుగా ఒండివెంటజనుచు, ఔరుదాణీన తరువాత రాక్షసునివలన భయపడి మరలి, వారవారి యిండ్కు వెళ్లి యేమగునో చూతమనుచుఁ గాఁచుకొనియుండిరి.

భీముడు బయలుదేరునప్పటికే కొంతయాలస్వయం పుయ్యెను. బకాసురునితిండివేళమిాణీయుండెను. బకుడందుచేతేదనగుహ వదలి బయటికివచ్చి “ఇంతయాలస్వయమున కేమికారణముకి ఏకచ్ఛకపురవాసులకుఁ బాగరెక్కే నన్ను మఱచిరికాఁబోఇు!” అని కోపపడుచు నొకకొండనెక్కే దార్టై పుఁజూచుచుండెను.

ప్రాద్రున భోజనముచేసియుఁడుటచేత భీమున కాఁకలి లేదు. కాపున నగరమువదలి యమునానదిగటున మెల్లగా బండితోలుకొనుచు వచ్చుచుండెను. కొంతసేసటికి బకుని గుహనగ్గఱనుండు రెంపు చెట్లగపడెను. భీముడంతట ఒండి మిాద నిఱుచుండి చూచునుగదా కొండమిాద పికారస్వ రూపముతో బకుడుగనఁబడెను. చెట్లనొద్ద నెముకలు గుటులు గుటులుగాఁ ఒడి యుండుటయుఁ జుట్టుప్రక్కల నక్కలు గ్రెడలు తీరుగుచుంపుటయుఁ గాంచెను. కొంచెము దూరము వెళ్లుసరికి ‘ఘుప్పమని దుర్గంథమువచ్చెను. భీముడు తత్తు ణమే బండినిలిపి యమునలోరిగి కాలుసేతులు గడుగుకొని తనవీపు బకునివై పునకుఁ ధ్రిపీ బండిలోగూర్చుండి బండి యందుండు నస్సుపురాశికిఁ బరిపేచనముచేసి, పెద్దగుమ్మడికాయలంత కబళమఃలు చేసి నోటవేసికొని గుటుక్కున్నమింగుచు మెల్లమెల్లగా బండినినడిసిఁచుచుండెను. అప్పటికి దాదాఁపు రెండుగంటలయ్యెను. బకునకాఁకలి యటుఁడగాఁ దనకన్ను ల

ఒకాసురుడు శ్రీమతి చెంబలో గొట్టుతుట.

యెదుటఁ దన్నవై పునకు వీపు త్రిస్మి బండిలోని యన్నము నంతయు భీముడు తినుచుంచుటఁజూచి సహింపలేక ముందు నకు నచ్చి భీముని వీపుమిాద నొక గ్రుద్దు గ్రుద్దమెను. “భలీ బాగుగానున్నది. ఇంకొక కబళము వెళ్లఁగల దిప్ప” దని బకుని పాచింపక, మతియెక కబళము నోటిలో వేసికొనెను. ఇంతలో రెండవ గ్రుద్దుపడెను. “వహవ్వా! మతియు బాగు. అన్నము త్వరగాఁ గడుపులోపలికిఁ బోయినది” అనుచు నింకొకముద్ద వేయుచుండెను. బకునికిఁ గడుపుమండి, ప్రక్క మండు నొకచేటును బెఱికొనివచ్చి భీముని వీపుమిాద నొకమోదు మోదఁబోయెను. అంతలో భీముఁ డాచేటును నెడమచేత బిగియబట్టి, దానిని గుంజి యెప్పటివలె భోజనము సేయుచుండెను. బకుఁడు మతియెక చేటును బెల్లగించి తెచ్చెను. భీముఁ డింతలో బండిలోని యన్నము నంతయుఁ దిని, యందుడిన కడవల పెరుగును గుటగుట త్రావి, కడుపు నిమురుకొనుచు, యమునానదిలో దిగి కాలుసేతులు కడిగి కొని, చిఱుత్రేపులు త్రేపుచు, బండియెద్దకు వచ్చి దానికిఁ గట్టియున్న దున్నపోతులను రెంటిని విడిపించి, బండిని బై కెత్తి వెనుకకుఁ బడవేసెను. అందుచేత బండిలో నున్న నాలుగుమెతుకులుగూడఁ క్రిందఁ బడెను. కుండ లన్నియు బ్రద్దలయ్యెను. “ఏకచ్ఛక్రనగరవాసులెంత మంచివారు. వారి కడుపు చల్లగాను! నాకాఁకలి సీపూటకుదీర్చు” రని చిఱునశ్వీ సప్యుచు భీముడు బకుని సమాపించెను. బకుని యాగ్రహము నకు మితిలేదయ్యెను. కావునఁ జ్ఞాటుప్రక్కలందుండు వృత్తము లను బెఱికొనితో భీమునిఁ గౌటువచ్చెను. భీమున తాగ్రహ

మత్తిశయమయి నీపాగ రడంగించెద నని చెట్లను బెల్లగించి
యుద్ధమునకుఁ బూసేను.

ఉ. ఇంచుక యేని పాపమున కెన్నడు రోయక, యెల్లవారి శా
ధించి, మనష్యమాంసములు దించున గ్రోవ్యుతి, వానిసెల్లు గ్ర
కిస్తించెద, నీమనాంధ్య ముడిగించెద, నిప్పుడకాలు ప్రోలి తే
గించెదు, జక్కుసైనిలుము గిట్టిరణంబున రాత్మసాధమా!

సమాపమున నుండిన చెట్లన్నియుఁ బాడయ్యెను. పిదప
రాళ్ళు నొకరిమాఁద నొకరు ఆలవ్విపె. రాళ్ళన్నియు నుగ్గయ్యెను.
తరువాత ముఖియుద్ధమునకు దిగి యొకిరినొకరు పొడుచుచు
దన్నుచుఁ గ్రించుమిమాఁదునయు పెనఁగులూపేరి. ఇందుచేత నా
ప్రదేశమునందలి ముండ్లపొదలు మొదలగునవి నలిగిపోయి
దిమ్మినచేసినట్లు నేల గట్టివడెను. రోష ద్వేషము లంతకంతకు
నెక్కువయ్యెను. యుద్ధము ఘోరమయ్యెను. కడపటు భీముఁడు
ఒకునిఁబట్టి భుయంకరముగా నేలమిమాఁదఁగోట్టును. ఒకుఁడు నోట
నెత్తురు గ్రిక్కుచు బిగ్గఱగా గేకవేసి నేలఁబడి చచ్చెను. అం
టు ఒకుని కొడుకులు వానిసంతతివారు భుయపడివచ్చి, భీము
నకు వందనము లొసర్చు రణ్ణింపు” డని వేఁసుగా మంచిది
మిమిరిక నెన్నుటికిని మనుష్యులఁ జంపకుఁడు” అని కట్టుదిట్టము
చేసి, ఒకునిక శేఖరము నీష్ముకొని యేకచక్రవురము కొటవా
కేలియుద్దు బడవేసి, భీముఁడు పురములోనికి వెళ్లెను. పురజను
లండఱు ఒకుని కశేఖరమునుసూచి భుయఁపడుచు దుర్మార్గుఁడు
చచ్చేఁగదా యని సంతసించిరి. ఒకుని వధించిన ధీరుడగు
భీమునిసందర్శనము సేయుట్కే ప్రజలండఱు తిరునాళ్ళకు వెళ్లు
నట్టు వెళ్లుచుండిరి.

ఉ. “ప్రేదొక మంత్రసిద్ధుడగు విశ్రుతి డసాధ్వయ బయి బకాసురుణ్ణె దనిఁ జంపెనట్టె! యతనిఁ జని చూతమ” యంచు కెచ్చెరం బోడిగ వేత్రకీయమున భూసురులాదిగ పచ్చిచూచి ర వ్యాండిమగంటిమిణ్ణ వెలయువాని వృక్షాదసు సెల్లపారలక్క

7. భీముని విషాహాము.

పాండవేయు లిట్లు బ్రాహ్మణవేసుము వేసికొని వేదాధ్వయనముఁ జేయుచు సత్పురుషులనియు విద్యాధికులనియుఁ బేరుపొంది బిచ్చుమెత్తుకొని జీవించుచు నేకచక్రపురంబున నాబ్రాహ్మణునింట నుండిరి.

ఇట్లుండ నోకనాఁ ఛొక బ్రాహ్మణుడు, వారుండిన బ్రాహ్మణు నింటి కతిథిగా వచ్చెను. ఆతనికీ దగిననపర్యలు చేసిరి. భోజన మయినతరువాత నంద తొకచోటుఁజేరి యాటు గోష్ఠిమాట లాండుచు “అయ్యా! మిఁ రెక్కడిసుండివచ్చితిరి? మిఁ రేయేదేశములు చూచితిరి? ఏదేశములు రమ్యములు చెప్పా?” దని ధర్మరాజుడుగ నాబ్రాహ్మణుఁడిట్లనియె. “అయ్యా! నేనుచూడనిదేశము లేదనియే చెప్పవచ్చును. ఈని శ్రుపదరాజు వంటిరాజుగాని, పాంచాలదేశమునంటి దేశముఁగాని, నేనెన్నఁ దును జూచియుఁడలేదు. అచటిబ్రాహ్మణభక్తియు, న్యాయ్యమునం దనురక్తియు, నేను మతియెకచోట గాంచినవాఁడను గాను. ఈశ్రుపదరాజు యజ్ఞముచేసి కృష్ణయనుకూతును ధృష్టద్యుమ్యుఁ దనుకొదుకునుఁ గనెను. కృష్ణవంటి సాందర్భము గల రాజక్య ప్రపంచమునలేదని చెప్పుకొనుట వింటిని. ఆమె స్వియంవరమిపుడు జరుగనున్న దట! అందుల్కే రాజకుమారు

లైండటో పాంచాలదేశమునకు వెళ్లుచున్నారు” అని చెప్పేను. ఆమాటలు పాండవేయులు విని సుతసించిరి. కొడుకులయథిమత మెత్తింగిన కుంతి‘ధర్మరాజు! మనమిచటికెవచ్చి చాలకాలమయి నది. ఎన్నిదినము లోకరియింటనుండనగును ఆదిగాక పాంచాలదేశమురాజు మిక్కెలి ధార్మికుడట. మన మచటికేగుదము’ అని వారితోఁజెప్పి తమరున్న యింటి బ్రాహ్మణీ బ్రాహ్మణుల సెలవుతీసికొని, బయలుదేఱి ద్రుపదరాజు పురముసాచ్చి, అందోక కుమ్మరివానియింటియందు బసచేసి, బ్రాహ్మణవేషమున రహస్యముగు నుండిరి.

ద్రుపదరాజు పుత్రకామేషి చేసినపు డట్టునునకు భార్యగాఁగల కొమ్మార్చెను వరముగాఁగోటి యుండెను. అందుచేత వచ్చినరాజులలో నర్జునుని వెదకీ యూతసి నెందునుంగానక “ఈవింట శాణములు సంధించి న్యోదుశాణములచేత మత్స్యయంత్రము నెవ్వేడు కొట్టఁగలఁడో వానికి, నాకూతునిచ్చెద” నని పట్టణమంతులను, చాటింపు చేయించెను.

తనపురంబునకువచ్చిన రాజులోకంబునకుఁదగిన యూదరమునుజూపి బ్రాహ్మణుల భూమివిష్ణులాలచేతను, సంతర్పుణలచేతను, ద్రుపదరాజు సంతృప్తులం జేసెను.

స్వయంవరసభకు రాజులందఱు విచ్చేసి యుచితాసనములు గూర్చుండిరి. బ్రాహ్మణులు వేదాధ్వయనము సేయుచు సభామంటపమును గ్రిక్కిత్తిసిరి. సర్వాంగసుందరియగు ద్రుపదరాజుపుత్రి, జయజయ ధ్వనులు గ్రేమాయుచుండ, సభాభవనంబున కేతించి రచ్చుకవీరముపై సిలిచెను. ఆమె యౌదమును జూచి రాజులందఱు నానందపరవశు లయిరి. సభా

మధ్యమున మత్స్యయంత్ర మమర్పంబడి యుండే. ప్రక్కన విల్లును నమ్మలును సిద్ధముగ నుండెను. ధృష్టద్యుమ్ముఃషు రాజుల సైల్రను గలయిస్తాచి “క్షత్రియవరులారా! ఈ ధనువును నంచి, యా యమ్మలను సంధించి, మత్స్యయంత్రమ్మనై దు బొణములఁ బడ్గొట్టువానికి, నా సోదరి నిచ్చెదను” అని చెప్పి ప్రక్కకుఁ జనెను. రాజు లొకరోకరుగా నమ్మలను దీసికొని ప్రయత్నించిరి. కొండఱు వింటిని వంచిరి; కాని యమ్మలను దొడుగుఁ జాలకపోయిరి. కొండఱు రెంటిని చేయఁ గలిగినను లక్ష్మీమును గౌటలేకపోయిరి. దీనిం సూచి కొండఱు రాజులు మాట లాడకుండఁ దలవంచుకొని యావ లకు సెళ్లిపోయిరి. రాజలోకము తెల్లిబోయెను. ఇట్లుండ బ్రాహ్మణులనడుమనుండి యొకుడు బిరులుదేఱి, ముందునకు వచ్చి, వింటిని చేతుబట్టి, ధనుషంకారమునేసి మొదటి యంబు చేతనే మత్స్యయంత్రమును సేలఁబడ నేసెను. జనులందఱు చప్పటలు కొట్టిరి. బ్రాహ్మణు లందఱును దమ యత్తీయ ములఁ బై కెగుర వేసిరి. జయదుందుభులు ప్రొగుచుండ ద్రుపదరాజునందన యసుక్షమ్మ, తన చేతనుండు పూలపోర మును, బ్రాహ్మణవేషమున నుండు నర్జునుని మొడలోవేసెను. దేపతలు పూర్వులవానఁ గురిపించిరి. అర్థునుడు ముందునడువ, శ్రీరత్న మగుద్రాపది యాతనివెంట వారిబనకు నడిచెను. ఇట్లు తమమెదుట రాజుల నందఱునువదలి, యొక బీదబ్రాహ్మణునివెంట సాందర్భి యగుద్రాపది వెల్లుటిస్తాచి రాజుల కాగ్రహము గలిగెను. అందుచేత వారంద తేకమై “ద్రుపద మహారాజు మమ్ముఁ బిలిపించి యవమానపఱచెను. స్వయం

వరము రాజుల ధర్మముకాని బ్రాహ్మణులకు దగదు. కాఁబుటి ద్రోషది మాలో నొకరిని వివాహ మాడవలయును గాని బ్రాహ్మణుని చేఁ బట్టఁగూడదు. అంగ్గు చేయుటకు నిష్పత్తి దేని ద్రోషదిని గాల్చి వేయునుము. మనల నవమాన పఱచినందులకు ద్రుపదరాజును జంపుదుము?'' అని యూగహరవములు సేయుచు మత్స్యయంత్రమును గ్రిందఁ ఒడఁద్రోయఁ జాలకపోయినను, గత్తులు కతారులుదూసికొని ద్రుపదరాజుమీఁదికిఁ బరుగెత్తిరి. ఈయుల్లక్కలము నాఁపు యోజనతో ద్రుపదుఁడు బ్రాహ్మణు అచాటుసకు వెళ్ళును. రాజు తమ శరణఁ పొచ్చెనని తలఁచి తమఃపూజాజనములం పై కెత్తి యుద్ధము సేయువారివలె బ్రాహ్మణులు నిలిచిరి. భీమారునులు దీనింసూచి నవ్వి “వెఱవకుఁడు. మిమ్మందఱను రక్షించెద” మని చెప్పిరి. వింటిని చేతఁ బట్టుకొని యమ్ములు సంధించి యర్థునుఁడు నిలువఁబడేను. ప్రక్కనుండిన వృక్షము నొకదానిని బెకలించికొని భీముఁడు తోడయ్యును. వీరికిని రాజుకోటికిని యుద్ధము జరిగెను. కాని రాజులు వీరిద్దఱయెదుట నిలునఁజాలకపోయిరి. పిమ్మటఁ దన కుమారువలన నీబ్రాహ్మణాపీరులు పాండవులే యని ద్రుపదుఁడు తెలిసికొని, ద్రోషదిని వ్యాసునాజ్ఞ ప్రకారము పంచపాండవుల కిచ్చి మిక్కి-లి వై భవముతోఁ బెండ్లేచేసెను. పాండవులందఱు ద్రుపదునియంట నుఖముగానుండిరి. ద్రుపదుఁడు శత్రువుల వలన భయములేక హాయిగానుండెను.

8. పాండవుల రాజసూయయాగము, జరాసంధునివథ.

పాంచాలదేశంబున ద్రుపదరాజు నొద్దఁ బాండవులు నుఖించున నున్నా రని దుర్మోధనాదులు ఏని “ఓహా!

మోసము వచ్చినదే, ద్రుపదరాజు మిక్కిలి బలవంతును. అత్త నికి బలవరాక్రమవంతుఁడగు కుమారుడు ధృష్టద్యుమ్యుడైని గలడు. ద్రుపదునకుఁ బాండుసుతు లల్లుండ్రీయాది. పాండవు లన్నుఁ కృష్ణబలరాములకుఁ బ్రేమ. ఏ రండ తీట్లేక మయిన యెశల మనరాజ్యము నిలుచునా? మనము బ్రతుకుఁగలమా? ప్రపంచములోని యోరాజ్య మింక నిఱువఁగలదు? కావున నెట్లయినను ద్రుపదరాజునకును బాండవేయులకును ఏలోధము గల్పింప వలయు” నని తలఁచి, తండ్రి యగు ధృతరాష్ట్రీనిలో యోజించిరి. దృతరాష్ట్రీడు భీమ్యవిదురులనుబిలిపించి మాట లాడెను కాని వారాకుయుక్కలు పసికీరావనియుఁ బాండవు లను బిలిపించి, పారికిస్తారనముగ రాజ్యములో సర్థభాగమియ్య నలయుననియు, నోక్కిచెప్పిరి. ఆమాటలకు దుర్మోధనాదులు మారాణసేక యూరకుండిరి. విదురుని ద్రుపదపురమునకుఁ బంపి క్రాంచీసహాతముగఁ బాండవులను బిలిపించి, యర్థ రాజ్యమిచ్చి ఖాండవప్రస్తమునకుఁ బాండవులను బంపివేసిరి. పాండవు లింద్రప్రస్తమును నగరమును నిర్మించి, యందుండి రాజ్యమును బౌలించుచుండిరి. ఖాండవననదహనకాలమున నద్ద నిచే గాపాడుబడిన మయుఁడు వచ్చి, ధర్మరాజును దర్శించి, యొకసభాభావనమును నిర్మించి యిచ్చేదనని, పనునాలుగు మోసములలో నాసభ పూర్తి చేసి తెచ్చేను. భీమునకు గదను అర్జునునకు శంఖమును బహుమతిగానిచ్చేను. పిమ్మట నారద మహామునిచేత బోధింపుబడిన ప్రకారము, ధర్మరాజు రాజసూయయాగముచేయుఁ దలంచి, కృష్ణముమతుడై శత్రువురాజుల సందఱను జయింప భీమార్ఘునులను బంపేను.

ఆకాలమున బృహద్రథుడెను రాజుమిక్కిలిసుగుణములు గలిగి న్యాయమార్గమున మగధదేశమును భాలించుచు, గిరి వ్రజ మనుపట్టణమును దనకు రాజధానిగాఁ జేసికొని యుండెను. కాశిరాజు కూతుల నిద్దత నిత్తుడుపెండ్లియాడి సుఖంబున నుండెను. కాని బిడ్డలు లేకుండుటచేత వినుగుఁ జెంది రాజ్య మును వదలి, తపంబునకై యడవులకు భాగ్యలతో వెళ్లేను. అచటు జండకౌశికుడెను మునియొక్క మాహత్మ్యమును విని, యొకనాఁ డత్తుడు మామిడిచ్చెట్లక్కిందు గూర్చుండి యున్నపు దాతని సందర్శించి, యూడంపతులు తగిన యుపచారములు చేయుచుండిరి. అందుల కత్తుడు మిక్కిలి సంతోషించి వరముగోరుమని యమగ “ అయ్యా! నాకు ముసలితనము దాపరంచినది. ‘అప్పత్తస్యగతిర్మాస్తు, అనువచనము బాధించు చున్నది. పుత్రులు లేనివారికి సరకముతప్పదు గదాయని భార్యలతోడు దపించుచున్న వాడ. కావున నాకొక సుపుత్రుడు దుధ్వవింప నరము దయసేయుడు” అని ప్రార్థించెను.

ఉ. సంతత మైససర్వ సుఖసంపద గ్రీయు, దానికిం దగ్గ సంతతి లేమిఁజేసి. యది సద్గ్యము హేయము కాఁ దలంచి, నిచ్చింతుడ్డై ధృతిం దపము సేయగ వచ్చితిఁ; బుత్తుజన్మమై సంతన యేను మిం దయఁ గృతాధతు బొందుదు సన్మసీక్యరా!

అప్పు డాకస్క్రికముగ మామిడిచ్చెట్లునుండి యొకపండు చండకౌశికునియొడిలోఁ ఒడెను. దాని నతు డభిమంత్రించి రాజున కీయ్యు, రాజు దానిని రెండు సమభాగములుగఁ జేసి భార్యల కీద్దతుకును, జెత్తియొక ముక్కనిచ్చెను. వా రిరువురు గర్భవతులై పదినెలలకు విచిత్రముగఁ జెత్తియొకసగముబిడ్డను

జ్రాసవించిరి. ఆముక్కలను రాజునకుఁ జూపుటకు సిగ్గుపడే, దాదులచేత నారెంటి నూరివెలుపలు భాఱ వేయించిరి. ఆయూరివెలుపల సంచరించుచుండిన జర యను రాత్మని, యూహారముకొఱకు వెదకుచు వచ్చి, యూరెండు ముక్కలను కీసినొని, యెత్తుకొన నులుపూగానుండుటకై యొకటిగాఁ గలిపి యదిమెను. తత్తుణ మవిరెండును నతుకుకొనెను. బిష్టదు గట్టిగా నేడ్యసాగెను. ఈశబ్దము విని జనులు వచ్చిరి. జర యూరాఁఁ నాళ్ళయించుకొని యుండునది గనుక, ఆ బిష్టను రాజున కిచ్చి వేసెను. జరచేత సంధింపఁబడిన కారణము చేత జరాసంఘుడుని యూభాలునికిఁ బేరు పెట్టిరి.

జరాసంఘుడు పద్దవాడయి మిక్కలే ఒలవంతుఁ డనిపించుకొని, తండ్రి పోయిన తరువాత రాజుల సెందఱనో జయించి, తనయిష్టదేవతకు బలిగా నిచ్చుటకై, వారిని జెర యిదుంచి యుండెను. ఇట్టి జరాసంఘునిమాఁదికీఁ గృహాభూమా భూనులు బ్రాహ్మణవేషమున వెళ్ళి, వానియింటిలోఁ బ్రథించి యూతనిఁ యుద్ధమునకుఁ బురికొల్పిరి. జరాసంఘుడు భీము నితోఁ ముల్లయుద్ధము చేయుటకొప్పుకొనెను. అంతట వారిదలు భుజము లప్పించుచు యుద్ధమునకుఁ బూనిరి. పీర లెన్ని యో పట్టుపట్టి పెనుగుచుండిరి. ఆయుద్ధమును జూచుట కెందలోఁ గీరివజ్పురవాసులు మూగిరి. ఇట్టు యుద్ధముచేసి కొంత కాలమునకు జరాసంఘుని కలసటుఁ గలిగించి వాని నేలు బష వైచి. యొక కాలిమాఁదఁ దన పాదమునుంచి మఱియొక కాలిని జేతుఁ బుటుకొని, బాంగును జీల్చిసట్లు రెండు భూగములుగా నెన్ని మాఱులు జీల్చివేసినను దత్తుణ మా

శ్రీమదు జరాసంధునిఁఁ జంపుట.

తునుకలు మరిల నేకమయి, జరాసంధుఁ డెప్పటియ్లుట్టయుద్ధము చేయ మొదలు పోగుచుండెను. ఇట్లున్నిమాఱులు చేసినను జరాసంధుఁడు చావకుండుటుగని, భీముఁడు నిసిగి కృష్ణుని వైపుఁచూచెను. ఆతుఁ డొకపుల్లను జీల్చి యూ చీలికను వ్యత్యస్తముగాఁ ఒడవేసెను. భీముఁ డద్దానిం గ్రహించి జరాసంధుని మరలు గ్రిందఁబడుఁద్దోసి, యెప్పటివలె గాలుఁ బట్టుకొసి రెండుచీలికలు చేసి, వాని నుండించక తత్కణమే వ్యత్యస్తముగాఁ ద్రిప్పిపాఱునై చెను. అంతటితో జరాసంధుఁడు చచ్చెను. పిమ్మట కారాగ్యహమును గృశించుచుండిన రాజులవిడిపించి వారాలనన్నాగ్నిచిపంపి జరాసంధునికొడుకగు సహాదేవునికిఁ బట్టముగట్టి, ధర్మరాజుచేయు రాజసూయయాగమున కాతని రమ్మనిపిలిఁి కృష్ణ భీమార్జును లింద్రప్రసమున కెరిగిరి. జరాసంధుని మరణము విని ధర్మజుని సామ్రాజ్యము పూజ్యమయ్యెనని జనులానందమందిం.

మ. జనసంత్రాసకరుఁ బలోధ్రతు జరాసంధుఁ మదాంధుఁ రణం బున భండంచే బ్రథంజనాత్రుజుఁడు, భూభుగ్నిపులం దన్నిరో ధుల నిర్మకులు జేసె నింకఁ జతురంతత్తోణికిఁ ధన్యినం దను సామ్రాజ్యము పూజ్యమయ్యెనని మోదం బందిరుర్మీజసుల్,

అనంతరము ధర్మరాజు తమ్ములను బిలిచి, దిగ్మీజయ మొనర్చి రండని చెప్పి యుత్తరమున కర్మనుని, దత్తీణమునకు సహాదేవుని, బడమటికి నకులుని, దూర్ఘసకు భీమునిఁ బంపి వేసెను. అర్జునుఁ. దుత్తరమున హిమాలయమువలుకు నుండు రాజుల నందఱడయించి వారియెద్దుగప్పములు గౌనిపురమునకు

వచ్చేను. భీముఁడు తూర్పుభాగము నంతను జయించి కాను కలు తెచ్చేను. మిగిలినవారందఱు జయముహంది వచ్చిరి.

సిమ్ముట రాజసూయ యూగము చేయుటకుఁ దగిన ప్రయత్నములు చేసిరి. కృష్ణుఁడు వచ్చి ధర్మరాజును దీక్ష భూనుమనుటచేత ధర్మరాజుటు చేసెను. రాజులందఱు వచ్చి ధన మవ్వరిగా ధర్మరాజునకు సమర్పించిరి. వారిచేత నును నంతవఱకు యూగపుఁ బనులందు సాయము చేయుచుండిరి. లక్షులకొలఁది బ్రాహ్మణులు సకుఁఖుంబులై వచ్చిరి. వారికి సంతర్పుణలు విరామము లేక జరుగుచుండెను. బ్రాహ్మణులకును భీదలకును దశ్మిణలుయథేచ్చుముగనిచ్చి తృప్తి పఱచిరి. రాజు లింగు చేయుటచేత, జనులు దారిద్యమును బోఁగొట్టి భీదవారలక్షేమ మారయుచుఁ, బ్రిజలబాగె తమబౌ గని చూపుచుండిరి. కాననే ధర్మరాజుగారిపాలనతో క్షూమములు గాని, ఈతిబాధలుగాని లేక దేశమంతయు సుభిక్షముగా నుండెను. ఆందుచేత తసవారు, పెరవారను పక్షపాత మించుకైనను లేక ధర్మరాజునటె దుష్టులను శిక్షించి శ్రీష్టులను బాలించిన రాజు మతీయుకుఁడు లేఁడని జనులు చెప్పుకొనుచున్నారు.

9. పాండవు లరణ్యవాసమునకుఁ బోషుటు.

రాజసూయ యూగమయిన తరువాత, రాజులందఱు గూడ న్ల్యేచేసిరి. ధర్మరాజునకుండు గౌరవమును, అతనికిఁ గల పలుకుబడిని, ఆతని సంపదనుజూచి, దుర్మోధనుఁడసూయ గలవాఁడయి, యొములనయినను బూడవులసంపద నపహారింప నలయునని యోచించుచుండి, తానును నొక సభాభవనమును

నిర్విపంజేసి, దానిని వీక్షించుటకై పాండవులను హస్తినా పురంబునకు రస్సించెను. ధర్మరాజు సభను జూచుచుండగా దుర్యోధనుడు డా యమాయకుని జూదమునకుఁ బురికొల్పి, లన మేనమామ యగు శకునితో జూదమాడునట్టు చేసెను. కాలవశమున ధర్మరాజు నర్వమునోడిపోయి, తమ్ములను దన్ను, బిదప క్రొపదినీ గూడ జూగమునఁ బోగొట్టుకొనెను. అప్పుడు దుర్యోధనుడు క్రొపదిని సభకుఁ బిలిపించెను. ఇతని తమ్ముడగు మశ్శాసనుఁ డామె తలపెందుకలుప్పటి యాడ్చి ఆమెకట్టియుండు బట్టను విప్ప మొదలుపెట్టెను. కాని దై వబలముచేత నామెబట్ట తఱుగఁక లాగినకొలది వచ్చు చుండెను. ఆచట నిలిచియుండిన భీముడు యమానుషకార్ణమునకు నోసి తనకోపము పట్టజూలక “క్రొపది నిట్లవ మాన పఱచిన యాదుశ్శాసనుని జీల్చి రక్తము త్రానెద”నని శస్త్రము చేసెను.

మ॥ కురువృథల్ సురువృథబాంధవు లాసేకల్ మూచుచుండక్ మహాభాషయమ్ కురువృథ క్రొపది నిట్లు సేసిన ఖలుక్ దుశ్శాసనుక్ లోకభీ కరలీలక్ వధియించి తద్విప్రలవక్కుల రక్తముని ధూర మర్యోపతి మూచుచుండ నని నాస్వాదింతు నుగ్గాకృత్తిక్.

‘నాతోడమింద గూర్చుండు’ మను సంజ్ఞగా ద్వారా పదిని జూచి దుర్యోధనుడు తనతోడను దట్టు తోడలు వితుగఁ గొట్టి యా వెచ్చనిసెతుట క్రొపదికురుల చిక్కెడలించెద’నని యూసమయమున భీముడు ప్రతిజ్ఞ చేసెను.

ఉ॥ ధారుణిరాజ్యసంపద మచంబునఁ గోమలఁ గృష్ణజూచి రం భోరు నిజోరుడేళమున నుండగఁ బిల్చిన యద్దు రాత్ముదు

ర్యారమదీయ శాహుషరివర్తిత చంపగదాభిఘూత భ
గ్ర్యారుతకోరుఁ జేయుదు సుయోధను నుగ్రహణాంపరంబును.

కొమారులయందుఁ బక్కపాతముగల ధృతరాఘ్వీఁడు, పాండవులను హాస్తినాపురమునకుఁ బంపి, కుమారుల దుర్జోధనలు విని పాండవులను నురలు బిలిపించి ధర్మరాజుచేతుఁ బండము వేయించి, శకునిచేత జూద మాడించి, పాండవుల ను బండ్రెందు సంపత్సరము లడవులలో నుండున్నట్టును, పదమూఁ డవ సంపత్సరమున నెన్వీరికిని దెలియకుండ సజ్ఞాతవాసము చేయున్నట్టును, నొస్పించి వారినడవులకుఁబంపివేసెను. దుర్జోధనాదు లమిత్మైన యానందముఁబొందిరి. ప్రజలు మాత్రము ధర్మర్యత్వులఃస పాండవు లరణ్యవాసమునకుఁ బోపుచున్నారని మిక్కలి దుఃఖపడి వారిపెంట బయలుదేరి కాని, అట్టుచేయట మంచిది కాదనిచెప్పి ధర్మరాజు కొండఱ వెనుకకుఁ బంపివేసెను. కొండఱు మాత్రము ధర్మరాజును నిడువక రూతని పెంట నేసుచుండిరి.

10. హనుమంతుడు భీమున కగపథుట.

పాండవులు ద్రౌపదీసహితులై బంధుమిత్రాదులతోఁ గూడ మహామునులదర్శనము చేయుచు నరణ్యములోఁ గాలము గడుపు చుండిరి. కొంతకాల మయిన లరువాత రోమశుఁ డనుముని వచ్చి తీర్థమాత్రలు చేయుఁ డని వారికి బోధింప, వారు గంధమాదనపర్వతమునుండి గంగానది పుట్టుచోటున నుండు బదరీ నారాయణాశ్రమమునకుఁ బోవు దలుఁ చిరి కాని, ద్రౌపతి నడువజ్ఞాలక మూర్ఖు పోవుచుండుట.

చేత, భీముండు తనకొదుకగు ఘుట్టోత్కృచుని మనంబును దలఁ చెను. తల్లి మాత్రఁడు తనపరివారముతో భీముని యెదుట నిలిచి, తన్ను బిలిచినకారణము డెలిసికొని, పాండవులను వ్రాపదిని తనమిందఁఁ నెక్కుంచుకొని ఒదరికాళశమమునకుఁబోయెను.

భీముండును గ్రహించి వేయితేటు గలిగి ముద్దులు మూటుగట్టుచుండు తామర పువ్వుకటిక్కిందఁఁ పడేను. గ్రహించి దానింసూచి, ఆంతమంచినువాసనగల పుప్పులను మఱికొన్నిటే డెచ్చిపెట్టుఁడని భీముసి బ్రాథీంపగాఁ తల్లి మాత్రఁడు తన గదను జేతుఁబుట్టుకొని గాలి కెమరుగా నడుచుచు, నరణ్యము ప్రవేశించి సింహానాదముచేయ, నాశబ్దమునకు బెదరి తన దారిని వచ్చిన జంతువుల సంహరించుచుఁబోయి, తనదారి కడ్డముగఁ దోకను జాపుకొని కొండవలే పరుండి యుండు గొప్పవాసరు నొకనీ జూచి, యూతని సిద్రినుండి లేపఁదలఁచి బిగ్గరగా సింహానాడంబునేసేను. ఆశబ్దమునకు హానుమంతుఁడు కన్న లల్లన విచ్చి “అయ్య! అడవులలో సంచరించు మా వంటి జంతువులకు, న్యాయ్యన్యాయ్యభేదము: డెలియక పోవచ్చునుగాని, ఉత్తమ మనుష్యజన్మమెత్తిన మింటి వారి కింత మాత్రము తెలియకుండునా? జబ్బుచే బాధపడుచుఁగదల మెదల నేరకపడి సిద్రించుచుండిన న్యాయ్యలో మనసలివాసి సిద్రకు భంగము గలిగించుట న్యాయ్యమా? అయ్య! సీ వెవ్వఁడవు? మనుష్యుల కగోచరంబగు నీ యరణ్యంబున కెందుఁకు వచ్చుతిపి? అమృతమువలే దియ్యనై యుండు నీ చెట్ల ఫలములు తిని యావనముఁ గడచి వెట్టుము. స్నేహభావ

మాతో జెప్పితిని గాని మజీముక విధముగాఁదలఁపక్క” మని చెప్ప “అయ్యా ! నేను వాయుపుత్రుడు నగు భీముసేనుండను ధర్మరాజు తమ్ముడను, మిక్కిలి బలము గలవాఁడను. ఇట్టి నాకు మిారు దారి యిన్నునియెడలఁ బూర్యము హనుమంతుడు సముద్రము నెఱ్లు కుస్థించి దాఁటైనో, అట్లు మిమ్ము దాఁటి పోయెద” నని చెప్పగా హనుమాతుండు చిఱు నవ్వు నవ్వి “అయ్యా! నేను ముసలివాఁడను. లేవజాలను. నాఁ తోకఁ గదలించి యటుపెట్టి పో” మృని చెప్పగా భీముఁడది తృణాపాయ మని యెంచి. యెడమచేతో తోకను గదలించి చూచి యది కదలకుండుటచేతు దన రెండుచేతు లుప యోగించి ముక్కేముక్కే దాని నెత్తెజాలక సిగ్గుపడి “మహాత్మా క్షమింపుఁడు. నాగర్వ మడఁగినది. మిారు దేవతలలో నొకరు గానుండవలయు” నని సమస్తారముచేసి నిలిచెను. హనుమంతుడు సుతసించి తననిజమాపమును భీమునకుఁ జూపికారవులతో మిారు యుద్ధము చేయునపుడు, అర్జునుని రథధ్వజముపై (జెండా) నిలిచి యతనికిఁ దోషుపదుదు నని చెప్పి మాయ మయ్యెను.

భీముఁ డటనుండి కొంత దన్నరిగి, యెగిరిపోవుచుండు పత్రులతెక్కుఁ తేమగా నుండుటను గనిపెట్టి, సమిాపమున నొక సరస్సుండవలయు నని తలఁచి ముందు నడచి సాగంథిక సరోవరమును గాంచెను. భీముఁ డంమదిగి సాగంథిక కమలములను గోయుచుండ దాని కావలివారలు వలదని వారించి నను వినక వారితో యుద్ధము చేసి పుష్పములను దెచ్చి ద్రావది కిచ్చెను.

11. జటాసురుని వథ.

ఇట్లుండగా జటాసురుడు దనురాక్షసుడు బ్రాహ్మణ వేషముతో, బాండవులయ్యెద్దు వచ్చి వాగ్కీ సేవలుచేయచు వారితో గలసిమెలసి కొంతకాల ముంటే, భీముడు డింటలేని సమయమున, ధర్మరాజును బ్రాహ్మదిని నకులుని నెత్తుకొని యూకాశమార్గమున మిక్కలి వేగముగా బరుగెత్తేను. సహదేవుడు పరుగుపరుగునవైపు యడవిలో సంచరించుచుండిన భీమున కాసంగతిఁ దెలియజేయగా దత్తణ మతఁడేతెంచి జటాసురుని గలసికొని “ఓరీ! మా యింటనుడి మాతో, గలసి మెలసి భూజించుచుండి ‘తిన్న యిల్ల గుదలించే’ నన్న సామేత ప్రకారము మాకి యెగ్గు సేయుచున్నావు ! బుద్ధి గలదేని మా వారిని దత్తణము దిగవిడిచి నీ బ్రాహ్మములు రణ్ణించు కొనుము. అట్లు సేయవేసి నిన్ను, బరిమార్చెద” నని భీముడు బెదరింపగా నశించు ధర్మరాజుడులను దిగవిడిచి భీమునితో యుద్ధముచేయు గడుగెను. కడపట జటాసురుడు చచ్చెను. ధర్మరాజుడులను వెంటుబెట్టుకొని భీముడు న్వస్తానమును జేడెను.

12. భీముడు పాముచే ఒట్టువఫుట.

అనంతరము పాండవులు హిమాలయ పర్వతమును జేరి యచటి దేవర్షులు బ్రహ్మర్షులు యజ్ఞములు చేసిన ప్రదేశములను జూచుచు నొకసంపత్సర మండుండిరి. అప్పుడొకసాడు భీముడు డెప్పటివలె వేటకు వెళ్లి, యచట విచ్చులవిడి తిరుగుచుండగా నొకకొండచిలువ వానిని పట్టుకొనెను. ఆతడు

భిముండు పాము చేసే బట్టువదుట.

49

నర్జులూ పంచున నున్న సహస్రందశను రాజు భిముని మంగళంత్తుట.

Artistic Process Studio Madras

విశేష బలాధ్యః తైనను నాపాము పట్టునుండి వదలించు కొనఁ జాలఁ డయ్యెను. “అహ! ఏమి, దై వమాయ! వెయ్యి యేసుగులబలము గలిగిన వాడ నయ్యను, పన్నగ గంధర్వ రాత్మసుల నెందఱనో నిరీంచిన వాడ నయ్యను, నే డోక పన్నగముచే బట్టువడి కదల మెదల సేరకున్నాను గదా! నా దురదృష్ట మేమని చెప్పుదును?” అని చింతించుచు నింతబలము గల ఇంసర్పము సామాన్యముగా నుండ దని తలఁచి “పన్నగ రాజా! నేను ధర్మరాజు తమ్ముడను. భీముఁ డను పేరుగల వాడను. యత్రరాత్మన పన్నగుల నెందఱనో జయింపఁ గల బలముగలవాడను. ఇట్టి నన్ను ఒబ్బుకొనఁగలిగిన శక్తి మింకెట్టు వచ్చిన” దని యడుగ ‘ఇది నాకు నరమువలన వచ్చిన, దని చెప్పి యాతని యొముకలు విషిచి ముద్దచేసి మింగఁదలఁచి తనచుట్టులను బిగించి, మింగుదానివలె భీముని తలయ్యెద్దకు సమాపించు చుండెను. భీముడు దీనిం జూచి “అయ్యా! నా చావుస్తకే నేను చింతింపను. నా యన్న దమ్ములిచట నడవి యందుఁ దిరుగుచున్నారు. వారెంత దుఃఖంతురో యని వగచు చున్నా” నని చెప్పుచుండెను.

భీముఁ డిలెత తడవు రాకుండుట కేమి కారణం ఒని తలఁచి ధర్మరాజుములు వెదకుటకై వెళ్లిరి. ధర్మరాజు భీముఁ డుండుచోటికి వచ్చి, యజగరంబుచే బట్టువడి కదల మెదలఁ జాల కున్న భీమునిం జూచి మిక్కలి దుఃఖించి, యయ్య జగరంబున కిట్టనియె. “అయ్యా! నీవు సర్వరూపము దాల్చిన రాత్మసుడవో, దేవతవో, నే నెఱుగను. ఆహారార్థమై నా తమ్ముని బట్టితిపేని, నీకుఁ గావలసినంత మాంసమునిచ్చెద. ఈ

నా తమ్ముని విడువు” మన నామాట లాలించి “అయ్యా! ధర్మరాజా! వినుము. సేను నవాలపుడను రాజను. మింపుర్వులలో నాకడను . ఐశ్వర్యంబున నిందునితో సమానుడ నయి గర్వంబున బ్రహ్మగృహోత్తు ములచేత బ్రహ్మరథము పట్టించుకొని పోవుచు, వారఱ సవమాని చుటుచేత నగస్త్వమహాముని యలిగి ‘పామ్మవై యుండుదు’ వని శపించెను. నాకంతటఁ దెలివినచ్చి భయపడి బ్రహ్మరథము డిగి, అగస్త్య నకు నమస్కరించి, రక్షింపుఁ డని ప్రార్థింపగా దయఁదలఁచి ‘నీవు పాముగా నున్నంతకాలము నీకంటే నెక్కవ బలము గల ప్రాణులు కూడ బలహీనములై నీచేతఁ బట్టువడును. సీపుర్వార్షికానము నీ కుండును. నీపశ్శల కుత్తరము ధర్మజుఁ డెప్పుదు” చెప్పునో, యప్పుడు నీకు శాపవిముక్తి యగు” నని చెప్పేను. కావున మిమ్ము కొన్ని ప్రశ్న లడిగేదను. వానికి సరిమైన యుత్తరము లిచ్చి తమ్ముని విడిపించుకొను” డని ధర్మరాజును కొన్నిప్రశ్న లడిగేను. వాని కన్నింటికి సదుత్తరము లిచ్చి ధర్మజుడు భీముని విడిపించుకొని పోయెను.

అనంతరము కొంతకాల మింపామవత్సర్పింత ప్రదేశములందు సుఖంబుండి కృష్ణుడు, ఇందుడు, మార్గండే యుఁడు, మొదలగువారితోఁ గొంతకాలము గడపి కామ్యక వనంబు వదలి, దైవతవనంబునకుఁ జని పాండవు లచట వాసము చేయుచుండిరి.

12. ఫోమయాత్ర.

పాండవేయులు దైవతవనంబున నుండుటఁ దెలిసికొని, కర్మశక్తుని దుర్యోగ్ధను లోక రహస్యప్రదేశంబునఁ గూర్చుండి

“తినుటకుఁ దిండిగాని, కట్ట బట్టగాని లేక, బాధ పడుచుండు పాండవులయొదుట, మనమువై భవముతో సంచరించితిమేని, పాండవులు కుళ్ళి మనోవ్యాకులముచేతుఁ జత్తురుగదా. సాటిలేని సాభాగ్యము ననుభవించు నీ దేవులయొక్క పదవిఁ జూచి. ‘అయ్యో పాండవులను జేబట్టి యాటయితిగదా’ యని వ్రోపది మితిలేని దుఃఖముచేణుఁ బరితపించును. మనలఁజూచి మనవై భవమును జూచి మిత్తులు సంతోషించి నట్లు శత్రువులు దుఃఖపడినఁగదా, మనసంపదలకుఁ దగినఫలము గల్లును. కావున మన ముట్లు చేయుదు” మని కట్టుఁషు చెప్పఁగా విని, ‘అవును. నీ వనినమాట మిక్కిలి బాగుగ నున్నది. నేనును నట్లుసేయ సెంచు చుంటిని గాని, ముసలివాఁడగు ధృతరాష్ట్రుఁడు మనలఁ బోనిచ్చునా? పాండవులతోడి యుద్ధమునకుఁ బోవు చున్నా మని తలఁచి మనల నాపివేయడా?’ అని దుర్యోధనుడనెను. ఆమాటలు విని ‘అట్లుకాదు, మనయావులు దైవ్యతవనముతో నుండుట ధృతరాష్ట్రునకుఁ దెలియును. అడవి మృగములచట గోవులను బ్రతుకనిచ్చుట లేదనియు, వానింజంపుటకై వేటాడ వలయుననియు యుస్తిష్టన్నదము. తప్పక మిచండి యిందున కంగీకరించును, అని శకునిచెప్ప, నట్లు యని మఱు నాఁడు ధృతరాష్ట్రునియెద్ద సెలవుతీసికొని, తన పరివారము వెంట నడిచిరాఁగా, దుర్యోధనుడు తమ్ములతోను భార్యలతోను, మిక్కిలి వై భవంబుతో దైవ్యతవనంబుఁజేరి, యచటగోగణంబులఁజూచి యానందించు చుండెను. ఒక్కనాఁడు దైవ్యతవనసరోవరమునకు వెళ్లి, యచట, ధర్మరాజు యజ్ఞదీషు గైకొని యుండుటఁజూచి వారల నుడికింప నుద్దేశించి, తన

శ్రీలతో జలక్రీడ లాదునెపమున, దేరాలువేయింపు జారు
లను బంపెను. వా రచ్చటు బని సేయుచుండ గంధర్వ భటు
లది కూడదని చెప్పిరి; కాని దుర్మోధనుని తమ్ములు యుద్ధము
నకు వచ్చుటచేత గంధర్వులు వారణతో బోరాడి వారిని దఱి
మివేసిరి. ఈసంగతి నంతయు వినిన దుర్మోధనుడు కర్ణమే
తుడై వచ్చి గంధర్వులతో యుద్ధముచేసెను. కర్ణుడు పాత
పోయెను. దుర్మోధనుడు పట్టుపడెను. వానిని బంధించిరి.
దుర్మోధనుని భార్యలను దమ్ములను మంత్రులను చిత్రసేనుడు
చెఱవటి గంధర్వతోకమునకు దీసికొని పోవుచుండెను.

ఇంతలో బాటిపోయిన కుర్యాస్తన్యము ధర్మరాజును
సమాపించి జరిగినదంతయు జెప్పి రక్తింపుమని ప్రార్థింపగా
దుర్మోధనునియెగులను బరిగణింపక, వారలను విడిపించుకొని
రండని తమ్ములతో జెప్పేను. దీనసితియందుండి కష్టములు
గుడుచుచుండు మనల వెక్కిరింపవచ్చినసీచుండగు దుర్మోధను
నకు దగినశాస్త్ర యైనది. మనమెందునకు వానికిఁ దోడు
పడవలయును?

ఉ॥ విశరీతస్తితి నొంది ఫూర విపినోర్ధ్వవానుడై నిత్య దు:
ఖపరాధినతు దూలి రంచు మనలకు గర్వంధితస్వాంతుడై
యపలాపింపగ వచ్చి, దుర్భయపరుం డా ధార్త రాష్ట్రిండు దో
షపరీతాత్ముడు నత్యలంబు సుడిచేకు సత్యంబు సామాత్యుడై?

అనీ భీముడనినను ధర్మరాజుమాట కొప్పుకొన
కుండుటచేత భీమార్జునులు యుద్ధముచేసి గంధర్వరాజును
దుర్మోధనానులను ధర్మరాజు నొద్దకు దెచ్చిరి. ధర్మరాజు

దుర్యోధనునికట్టు విడిపించి మంచిమాట లాడి పంపివేసేను.
ఘోషయాత్రాఫల మష్టడే దుర్యోధనాదు లనుభవించిరి.

పాండవులు దైవీతవనంబును గొన్ని నాట్లుండియందలిమృగములు ధర్మజునిబ్రాహ్మింపగా దానిని విడిచి కామ్యకవనంబును దృణాబిందునియాశమంబున నిపసించియుండిరి. ఒకనాడు తమ పురోహితుడగు థామ్యుని ద్రాపదికీందోదుగానుంచి పాండవు లయిదుగురు వేటకు వెళ్లిరి. ఇంతలో సింఘుదేశ రాజగు సైంధవుడు, సాల్వోదేశరాజుకూతును బెండ్లియాడుటకును దనపరివారమును దీసికొని మిక్కిలి వైభవములోఁ భోవుచుండి యాశ్రమముయొక్క. తలుపునొద్ద నిలిచి యుండిన ద్రాపదిని జూచి మోహించి, యామె నెట్లయును దీసికొని పోవలయునని నిశ్చయించి, యా యాశ్రమముఁపొచ్చి, బల వంతముగా ద్రాపదిని దనరథముమాఁడు బెట్టుకొని, సేనా సహితుడై పోవుచుండెను. వెంట థామ్యుడు కేకలువేయుచును బరుగిడుచుండెను. ఇంతలో ధర్మరాజుదులు, కావలసినన్ని మృగములను జంపి, యింటికి వచ్చుసమయమున, దుశ్శకున ముల నెన్నిఉటినోచూచి భయపడి, మిక్కిలి తొందరగా నాశ్రమమునకు వచ్చి, జరిగినసంగతి నంతయును నక్కించి వారల వలను దెలిసికొని, సైంధవుని వెంట సంటి పోయిరి. త్వరలో వాని సెదుల్కొని యుద్ధముచేసేవి. సైంధవుడు ద్రాపదిని పదలి పాఱిపోయెను. ధర్మరాజు ద్రాపదిని వెంటుఁ బట్టుకొని యాశ్రమమునకు వచ్చెను. భీమార్జునులు సైంధవుని వెంట సంటి పరుగెత్తి, వాని నొకచోటుఁ బట్టుకొని, చావకుండ మెత్తగా నలియుగొట్టి, మూటగట్టి ధర్మరాజునొద్ద పడ్డవైచిరి.

భీముఁడా దురాత్ముని జంపెద ననెను. కానీ, తమ చెల్లెలగు దున్నలయ్యుక్క భర్తయని ధర్మరాజుఁడుల కేయ్యకోనిమిచేఁ దల గొఱిగించి, పాండవ దానుఁడ ననిపించి, వానిని వదలివేసిరి. రోషముగల యూసైంధవుఁ డూతుల శివునిగూర్చి ఫూరముగఁ దపస్సుచేసి, ధర్మజుభీమునకుల సహాదేవుల నొక దినము యుద్ధమున జయింపుఁ గల్లునట్టు వరము పొంది, తన రాజ్యమునకుఁ బోయెను,

13. పాండవులు మాత్రువేషంబున విరటుఁగొల్చుట

పాండవుల యరణ్యవాసము పండించు సంవత్సరములు పూర్తిగావచ్చెను. వారీ కాలమునఁ గొంత క్షుపడినను మొత్తముమిాద నులభముగా దానిని గడచి రనియే చెప్పువచ్చెను. మతియ్యుక యేఁ డజ్ఞాతవాసము మిగిలియుండెను. అరణ్యవాసముకంటె నిది క్షుపతరము. ఎందున కనఁగా నజ్ఞాతవాసమునందుఁ బొండవు లెవరిచేతను స్థర్తింపుఁబడుఁగూడదు. అట్లు గుర్తింపుఁబడిరేని వారు మరలఁ బండించు సంవత్సరము లరణ్యవాసము చేయవలసి వచ్చెను. కావున నెవ్వీరికినిఁ దెలియకుండ నేట్లు మెలఁగవలయునా యని వారందఱు యోజనచేసి, కడపట విరాటరాజునొద్ద సేవానృతి నుండుదమని నిశ్చయము చేసికొనిరి. ధర్మరాజు బ్రాహ్మణవేషము వేసి కొని కంకుఁడను పేరుతో విరాటరాజునొద్దు జేరెను.

భీముడు వంటల వాఁడగుటకు నిశ్చయించుకొని వీఁపు మిాద నొక పెద్దగరిఁచె ప్రేలాడుఁచుండ బెడిదంపుఁగోలలఁ గుడిచేతుఁబట్టుకొని, మత్తుగజముమాడ్కిఁ బ్రజ లాక్ష్మిర్యపడు

చుండ వీధుల నడుచుచుఁగులువుకూటంబున నున్న విరాట రాజునొద్ద కేతెంచుచుండెను. విరటుఁ డాతని యున్నతభుజము లను విశాలవక్తమును దేవీప్యమానముగఁ బ్రథాశించు ముఖు వర్ణమును వీణ్ణించి పరవశత్వము నొంది కొంత దెలివొంది “ఆహా! ఈ మహానుభావుఁ డెవ్వుడై యుండనోపు? మనుజ రూపము దాల్చి భూతలమున విహరింప నేతెంచిన పద్మబంధవుడా లేక శచ్చిధవుడా! ఈతని సెఱుఁగుదుమని చెప్పుగల వారెవ్వురై న నిచటనుందురా” యని యోజించుచుండ పవన తనయుండు సమాచించి మనుణ్ణెందునకు వినయంబున త్రైయే “మహారాజా! నే నాలవజాతి వాడను. మించుద్ద నేవా వృత్తి నుండచ్చితి. మించిత్త ము వచ్చినట్లు వంటచేయుగల వాడను. వంటయుందు నన్న మించినవారీయూరనేగాక మఱి యే యూరియుందును లేరని చెప్పునగును.”

శ. దేవా! నాలవజాతివాడ, నిన్న నర్థిం గొల్ఫ్యుగా వచ్చిత్త, సేవాదత్తత యొండుమై సెఱుఁగ నీచిత్తంబున్న మెచ్చన టై వండం గడునేర్తు, శాసనమునం దిచ్చేటనే కాదు, న స్నేహిట్త ఖసలంగ సెవ్వుడును లేడెళ్ళుంగులం జాచిన్.

మహాపభూ! నాపేరు వలలుఁడు. కోరిన వంటకములు నిండి భక్తితో మిమ్ముఁ గొలిచెదను. నాకన్న వత్తుముల నిచ్చి పోషించిన సంతియ చాలును.

మత్యు—ఓయా! నీవు జూదుఁడ వని నేనెఱ్లు తలం తును? జూదున కిట్టి దివ్యరూప మెక్కడనైన నుండునా? నీవు గొప్పవంశమువాడ వనియై తోచుచున్నది. కావున

సీవు నాగజములు బరికించు నధికాగ్నివై సేవకులచేత బనులు సేయింపు చుండుము.

భీమ—మహారాజా! నాకది యెందులకు? రాజులకు దగినవంట చేయువాడను గాని నే సేయధికారమును బూనఁ జాలను. వంట చేయుటయందు గట్టివాడ నని తలంచు చుండిన యూ ధిర్మరాజును గౌలిచినట్లు మిమ్ముల్ని గొల్పు వచ్చితిని గాని మతేయుకటి కాదు.

ఉ. నా కవి యొక్క సేలి? నరనాథులకుం బ్రియ మొందునట్లుగా శాకముసేయసేర్లు, జనపాలక! ధర్మసుతుందు పెద్దయుం జీకానియుందు శాసనము సేయువిధంబాన కిచ్చ మెచ్చి, తు జ్యోకరమూర్తి సైన నిను నాతనిఁ గౌలిచినయొనుకొల్పుదఁ.

మిం రిషపడితిరేని మింయెద వంటలవాడన్నె యుండే దను. బలము గలవాడ నగులు జేసి నే సేమ్ముగముతో నైనను యుద్ధముఁ జేసి నా బలశౌర్యములు జూపెదను. ముల్ల యుద్ధమున నే జైటినె నను గెలిచి మింమెప్పు వడసెదను.

ఉ. వలసిన సేలు! మేను బలవంతుడగా తెనుటోతు దంతి ఔ బ్యాలి మృగనాథనిం దొడరి సోదుశూరత యుల్లసిల్లగా దలమున లావు విద్య మెయిదర్పముఁజేచ్చి పెనంగు జైటిముల్లాలి విఱుతుకో వడికు గడియలోనన చూడిక్కి వేడ్కుసేయుదుఁ.

మత్స్య—(కొంతసేపూరుకుండును).

భీమ—మహాప్రభూ! కొలువుగొస నిష్టము లేదేని నన్నుఁ బొమ్మునుఁడు. నావలసినఁటికే సేగెదను.

మత్స్య—ఓయి! దివ్యమూర్తివగు నీ కీ నీచవృత్తి గల్పించుటయా యని యోజించి నీకు దగినపనిని జెప్పితిమి కాని ని నౌకలక కాదు. నీయిష్టప్రకారము మాకడ నంటల వాడపయి నుండుము. నీవేయులై సను మాయుద్దనుండుటయే మాకేప్పము.

ఉ. ఇమ్మహానీయరూపమును నేడ్తెబ్బఁ గన్నోని వేడ్కు నీకు యోగ్యమ్ముగుభంగిఁ జెప్పితిమిగాని, నరోత్తుమ! తొండుగాదు, నీవెమ్ముయైనైన నిల్చుటయు యిష్టము, వంటలు మేరవాడ్కు యిమ్ములనుండు, శూపజన మెల్లను నీదగు పెంపు సేయఁగఁ.

అని విరాటరాజు చెప్పుట ఏని పరమానందభరితుఁడై మొగమును జఱునగవు జేపురింపు వేగమున వంటనాలకు వెల్లియచటిపనివారలు జేరఁబిలిచి రాజునకు బ్రియమగు వంటకం బులుఁడెలిసికొని, వానిఁజేయుటకాపూరుఁటయే మొదలుపెట్టెను.

అర్జునుఁడు పేడిమూత్రిఁ దాల్చి విరాట రాజు కూతురగు నుత్తరకు నాట్యము చెప్పుచుండెను. నశులుఁడు దామగ్రంథి యను పెరున నశ్వర్జూలాధికారియయి వనిచేయు చుండెను. సహదేవుఁడు తంత్రిపాలుం డను పేర గోపాలుఁ డయ్యెను. ద్రాష్ట విరాటరాజుభార్య యగు సుధేషయుద్ద సైరంధ్రియయి యూడిగము చేయుచుండెను. ఇట్లు నిర్వ్యక పరాక్రములగు రాజపుత్రు లయ్యును, విధివశమున సేవా వృత్తి కొగ్గవలసినపుడు తమ పూర్వివై భవమును గాసి, రానున్న పదివినిగాని, తలంపక సేవావృత్తికిఁ దగినట్టు లణఁగి మణఁగి యుండిరి. ఇంశేకాక లత్తీస్కుపుత్రులయ్యును నొకొక్కు

రొక్కోక వృత్తియందు, ఆరి తేరిన వారయి యుండుటుఁ గపు
కాలమునందు వారి కెంతయో తోదుపడినది.

పాండవులు ఇట్లు మాఱువేషంబులతో విరాటరాజు
పురమును గొంతకాలము గడిపిరి. ఇట్లుండ నొకనాఁడొక
మల్లుఁడువచ్చి భుజము లప్పల్చించి, విరాటరాజునకు సమస్క
ఁంచి నిలువంబడి “మహారాజా! నేనెందఱనో జయించి వచ్చి
రాఁడ. మిాయెద్ద నెవ్వోరైన నున్నయెడల వానితో మల్ల
ముద్దము (కుస్తీ) చేసెద”నని నుడివెను. రాజుసమ్మఖమున
సమ్మ మల్లులు వానింజూచి భయపడి మాటూడక నిలుచుండిరి.
శర్మరా జంతట “మన వంటలవాఁడు మల్లయుద్ధము చేయు”
నని చెప్పుగా భీముని బిలిపించిరి. భీముడు రాజునకు సమస్క
ఁంచి మల్లయుద్ధమునం దాజెట్టిని గెలిచెను.

14. కీచకుని వధ.

ఒకనాఁడు రాజుగారి బావమఱఁడి యగు కీచకుఁడు
తన చెల్లెలగు సుధేష్టతో మాటలాపుటకై, యామెనగరు
నకు వెళ్లి, యచటఁజూమున నిలిచియుండు సైరంధ్రీనిజూచి
మామెను బెండ్లి జేసికొనవలయునని సుధేష్టతో, బలుమార్గు
చెప్పి, ఆమె వలదని యెంతచెప్పినను వినక మొండిపట్లు పట్ల
మామెను బాధింపుచుండెను. ఒకనాఁడు సుధేష్ట కల్లుదెమ్మని
మొక పాతనిచ్చి క్రొపదిని కీచకుని యంటికి పరపెను. క్రొ
పది దానిని చేతుబట్టుకొని, దుర్మార్గుడైన కీచకుని బారినుండి
తన్ను గాపాడుమని యపుడుదయించు సూర్యుని వేడుకొనగా
కొక రాతుసుడామెకుఁదోడై యతరుల కగపడకుండ నామె
వెంట వెట్టుచుండెను. ఇంతలో గీచకుని మందిరము సమీప

మాయెను. [దొపది వచ్చు] ఔతీంగి కీచకుఁ దువ్విఘ్రారుచు
మతి తస్మి మోహముచే మత్తెక్కి సిచ్చి సిచ్చి మాటలాడుచు
నామెను బట్టబోయెను. అబల యైనయామె రాక్షసుని
ప్రథావముచేత బలముగలడై, కీచకుని దూరమునకు గెంటి
వైచి, వానినుండి తస్మించుకొని వీధిలోనికిఁ భాటిపోయెను;
గానీ పట్టపగ లనియు నితరులు చూచిన నవ్వీదు రనియు
దలంపక్, కీచకుఁ దామెను దఱుము కొనుచుఁ బరుగెత్తేను.
[దొపది విరాటరాజు సభాభవనమునకుఁ బరుగిడెను. కాని
కీచకుడు నిర్భయముగా వెళ్ళి యామెనచటు బట్టుకొని నేలు
బడు దన్నెను. [దొపది మిక్కెలి దీనముగా నంగలార్చెను.
విరాటరాజు జరిగినదంతయును సూచి శాపముఱది నేమియు
ననఁజాల కుండెను. భీముఁడు కౌరాకారుడై చెట్టువెపుసూచు
చుండుట ధర్మరాజు కనిపెట్టి, ఇది సమయముకాదని తెలియఁ
శేసెను.

వంటసేయు విషయమున భీమునివంటివా రుండరు.
ఇతఁడు వంటు ప్రారంభించుటకుఁ బూర్యము వంటయింటిని
శుభ్రముగఁ గడిగించి, కానలసిన సామగ్రినంతను జాగ్రత్త
చేయించి, పిదపు దాను శుభ్రముగ స్నానముఁ జేసి యారిన
బటును ధరించి, యొక్క చిన్న యంగవప్రుమును వింద
వేసేకొని గాడిపోయ్యయందు నిష్ట వేయించును. ఆ నిష్ట
రగులుకొని మంటమండు నప్పటికీ గుండిగలను దొలచి వాని
నిండ నీరు నింపి ప్రాయ్యమిండు బెట్టి నీరు మరగులోపల
చియ్యము కడిగి వేయును. పప్పుడుకుచుండగనె కూరగాయలు
తానే తటిగివేసి, ఇతరులనాయము లేకయే పచ్చశ్చను సిద్ధ

వసుండు వంటి చేయుట.

పఱచును. వంటగుండిగి లెంతపెద్ద వయినను నెడవుచేత దించి వేయును. ఎంతమంది కయినను నొకగఱులో మిక్కలి శుచిగను రుచిగను వంటసేయగలడు. అందుచేత భీమునివంటయనినఁ బజలకు నోరూరుచుండెడిది. నాలుక చెడిన రోగులెందతో వంటసాలయ్యెద్ద చారుపోయు మనియుఁ బచ్చడై పెట్టుమనియుఁ బ్రతిదినము కొచుకొని యుండెదువారు. ఇట్టిభీముడానాటిరాత్రి యెప్పటియట్ల వంటఁజేసి, యుందఱు భోజనముచేసి వెళ్లిన తరువాత వంటశాలను శుభ్రముచేయించి తనయంగవత్తుమును పఱచుకొని, పీట నొకదానిని దిండుగానుంచుకొని పరుండి యుండెను. క్రొపది వంటసాలఁజేరి యాతనితోఁ దాను పడినయవమాన కారణముల సన్నింటినిజెప్పును. ‘ధర్మరాజు వారింపకుండిన యెంల కీచకు నక్కడనేచావఁ గొట్టియుందు’ ననిజెప్పి మఱునాడు రాత్రి కీచకునొంటరిగా నర్తనశాలకు రఘుసి చెప్పమని యపాయముఁ జెప్పును.

క్రొపది యట్ల యని సుధేష్మమందిరమునకుఁ ఖోయియుండ సింహబలుఁడు సింగారించుకొని వచ్చెను. పాచాలివానితోఁదగిన సంభాషణంబు సేసి నాట్యమండపంబు సంకేతసలంబుగఁ జెప్పి, ఒక్కరుండ వచ్చువాడ వని నియమించిపంపిన, నాదురాత్ముండు ప్రమదాదిత్ముండయి చనిమెను. మఱునాడు క్రొపది యా యుదంతంబంతయు వంటసాలనున్న భీముస కెత్తింగించి, “నాకొఱతఁదీన్ని వచ్చితి నికఁ సీకొఱతమిగిలియున్న” దని సాభిపొయముగఁ బలికెను.

క॥ నాకొఱతు దీగ్నివచ్చితి, సీకొఱతయయింక మాతునిఇ దగ్గాడు లోకము వంచింపను దగుచీకటివే యొదవానేమి సేసెదో చెప్పుమా!

భీముడంతట వ్రద్ధాపదికిని గీచకునకును జరిగినసంభా షణమునంతను విని | గోధం బతిశయింప వానింజంప నువ్వు ఖ్యారుచుఁ గొంత యోజించి, కీచకుడు భయపడక సంకేత స్లాబునవు వచ్చునా? వచ్చిన నొంటరిగ రాక వెంట నెవరి ఫ్రైనను దెచ్చునా? మతిదప్పి యుండుటచేత నీగుట్టు బయట వేయునా?

క॥ వెఱవక సంకేతించిన తెఱఁగుననయ్యెడకు నరుఁగుదెంచునొకో? కొండుఁదెచ్చునొకో వెడక్కేయాజిముతి వెలిపుచ్చునొకో రహస్యంబెల్లన్.

అని సంశయపడుచు సింహాబలుని సంభాషణమును జపికిఁ దెచ్చుకొని వాఁడుట్టులచేయును? నీమాటలకు సంతన మంది వెళ్ళేనుగదా! అట్టివాని కెక్కుడ శంక జనింపఁగలదు?

ఉ॥ ఆట్టిదియేలచేయు? వినయంబనయంబుడు గుడు బల్కినీ విట్టితెఱంగు సేయుమని యేర్పుడు జెప్పిన, వానికత్తు జీంబుట్టినసంతసంబు ననువుంబరికించితి గాడే? యింకని టుటును డెట్టులైన, హృదయంబున సెక్కుడి శంకవానికికో?

కావున నాట్యశాల కొంటరిగా నతుడు తప్పక వచ్చినన్న వెదకి నాతో యుదుముచేసి నీకుఁ బ్రీలిగఁజుచ్చు. సందే పొంపక విచార ముదుగుము.

ఉ॥ వచ్చు మదాంధ వృత్తి, ననివారణ లొక్కుఁడు నాట్యశాలకుంజొచ్చు, నవక్యమున్ వెదకి చూచి ననుం గని యాపు సంగరం జచ్చు, మదియ బాహుబల హీనబలుండుయి నీకుఁ బ్రీతిగాఁ జీచ్చు, నసంశయం బిది విచారము లన్నియు నింక సేటికిక్క,

అనుచుఁ గీచకుని జిత్రవథ గావించెన నని భీముడు చెప్పేను. కాని భీముని గ్రోధంబువలను దమ గుట్టు బయల్పు దునేమాయని పాంచాలి సంచలిత స్వీంత్యై భీమసేనుని కిట్టనియె “నాథా! మన గుట్టుబయలయ్యేనేని ధర్మసుతుండు విచార పడును. మన వై రులు నవ్వీదురు, మనయభిమతం బొడుగూడియు నిష్ఠుల మగును.

ఉ॥ ఒవ్వనినారునవ్వు, మహిమోదధి ధర్మసుతుండు దీనికి స్నేహయిగఁబొంద, భూజనులు నింద యొనగ్గఁగ, సేనానచ్చ నీ చివ్వుకు నీవు నల్గు— మెయిఁ తేసిన యాపని గూఢవృత్తి కిందవ్వుగు నేని యయ్యభిమతంబొడుగూడియు నిష్ఠులంబగుఁ.

కావున మనరహస్యము బయల్పుడ కుండునట్టు వఱచ నచే మనరిపుం బరిమార్పఁగ సాధ్యమగునేని యుట్లచేయుడు లేనియెడల యూరకుండులు నాయభియతంబు” అని పాంచాలి పలుకులు విని ‘కీచకాధముడు నాయెదులు బడినపుడు రహస్యమనియు కాదనియు వివేచనాబుధి నాకు కల్గునని దలంపను. అయినను సాధ్యమగు నంతవఱకు రహస్యముగ వానిం బగి మార్గఁ జూచెదను.

ఉ॥ మనమును గీచకాగ్రజాడు మార్గొని నిర్మినటీకమై మయిం గదిసితి మేని, నప్పుడు ప్రకాశ రహస్య విశేషబుధి నాకొదవునే? న్నైన సేదలఁచి యోపినథంగి నిగూఢవృత్తిమై బదిలము గర్భితిన్నని యుపాయమునం డగఁజాచు నాతనిఁ.

అని భీముడు ప్రత్యుత్తరమియ్య “జయలయ్యైఁ జేకొను”డని దీవించి పాంచాలి సుధేష్ట మందిరమునకుఁ భోయెను,

భీముండు వంటవనులు త్వరగా జరుపుకొని, నర్తన శాలలో నొకమూల నౌదిగి పరుండియుండెను. కీచకుండు సింగారించుకొని వస్త్రాభరణములను దీసికొని హాయలుగా నర్తనశాల లోనికి వచ్చి, అచట ముసుఁగిడి పరుండియుస్సుది సైరంధ్రియే యని, మిక్కలి మక్కువళోవైపు, తానుదెచ్చిన వస్తువులు దీసికొను మని సిద్రలేపెను.

చ. వనిత మనోహరంబులగు వస్తువులెల్లను వేడ్కు సేఱి గీ

కని నియమించి తెచ్చితిఁ క్రియంబున్నైకొను, మెష్టు నంగనా జనముఁగ నస్సుఁ మరుసాయకములు చమ చిత్తమ్ముతులే చినఁ గొనివచ్చి యిత్తురు విశ్విధనంబులు నాకు లంచములు.

ముసుం గిడి పరుండియుస్సు భీముండు లేచి కీచకుని చిత్రవథ గావించెను. భీముండు కీచకుని నర్తనశాలయందు నలియఁగొట్టి ముద్దచేసి యొకమూలు ఇడ్డవైచి వెలుపలికే తెంచి యాచట నుండు వ్రొపదిని నర్తనశాలకుం దోడుకొసి పోయి మంట వెలుగున మూలఁబడియుండు శనమును రసా స్వయముగఁ సూపి “ఇదిగో! నాకొఱఁతయుఁ దీర్చితిని. నీయవ మానమును మాన్చితిని. దుర్యదేశమున నీచెంతఁజేరువారలెవ రైనను నాచెతఁబడి బ్రథిక్కిపోగలరా.

శ. చింతాళల్చయు వాసెనే? ఘజబలో త్స్కంబు నీకాక్కు సే?

శాంతింబుండనె గోషపావకుండు? దుశ్శారిత్రునింజూచితే?

సంతోషించెతే? యిట్లుగాక బ్రతుక్క శక్కం బెదుర్చుల్లాఁ నీ చెంతం జేరిన యట్టి వీరులకు నాచెత్తు? బయోజాననా!

ఇక విచారపడకుము” అని యూరడించి యేమియు నేఱుఁగినివానివలె వంటసాలఁజేరెను.

కీచకుడు గంధర్వులచే జంపఁబడె ననువార్త మతు నాడు పెట్టణము నందంతట నల్లుకొనెను. జనులు గుంపులు గుంపులుగా వచ్చి ముదగాఁ బడియుండు కీచకుని శవమును జూచి యాళ్ళర్యవడి ‘పరస్తిలను గామించిన యా పాగరు భోతునకు శాస్త్రియయన’దని యనుకొనుచుఁ బోయిరి.

ఉపకీచకు లచటఁజేరి యన్నకే వింపించు చుండిరి. ఏమి జరుగునోచూతమని వ్రద్ధాపది యూషై పునకుఁ బోయెను. ఉపకీచకు లామెనుజూచి ‘ఈ పాపి వలనఁగదా మాయన్నకుఁ జావుమూడినది. దీనిని వీసుఁగున కంటఁగట్టి కాల్పి వేయు దము’ అనుచు వ్రద్ధాపదిని బలవంతముగాఁ బ్యాసుకొని శవమున కంటఁగట్టిరి.

ఉ. “అంగజరాగమత్తుడగు నన్నకు నిష్మయినయినఁ త్రీం సే యంగల వార ఏ జరథి యాతనిలోడన తీఱుఁగాక” యం మం గొనిసోయి దైవ్యమున నూతుని పీసుఁగుమిఁగఁ బాండుపు త్రాంగనఁ బెట్టికట్టిరి దయాపరివర్జిత చిత్తమృతుఁ.

అశుచియు దుర్మార్గుడును నగు కీచకుని శవమునకు నిత్యశుచియుఁ బుణ్యశీలయు నగు వ్రద్ధాపదిని గట్టుటుఁజూచి డనులందఱు విచార పడుచుండిరి.

ఉ. అశుచియుఁ గట్టుఁడుకు లఘువునైన నిజాగ్రజుమేనిలోడ ని త్వయుచియుఁ బుణ్యశీలయు నుదాత్తయు నాజనుఁ నింతఁ గొంచుక ర్మాశమతఁ గీచకుల్ బహుమతాంబుల బాంధవవిప్రలాపమల్ దిశలద్రువం జైలంగఁ గరదీప నికాయము త్రజ్యరిలగఁ.

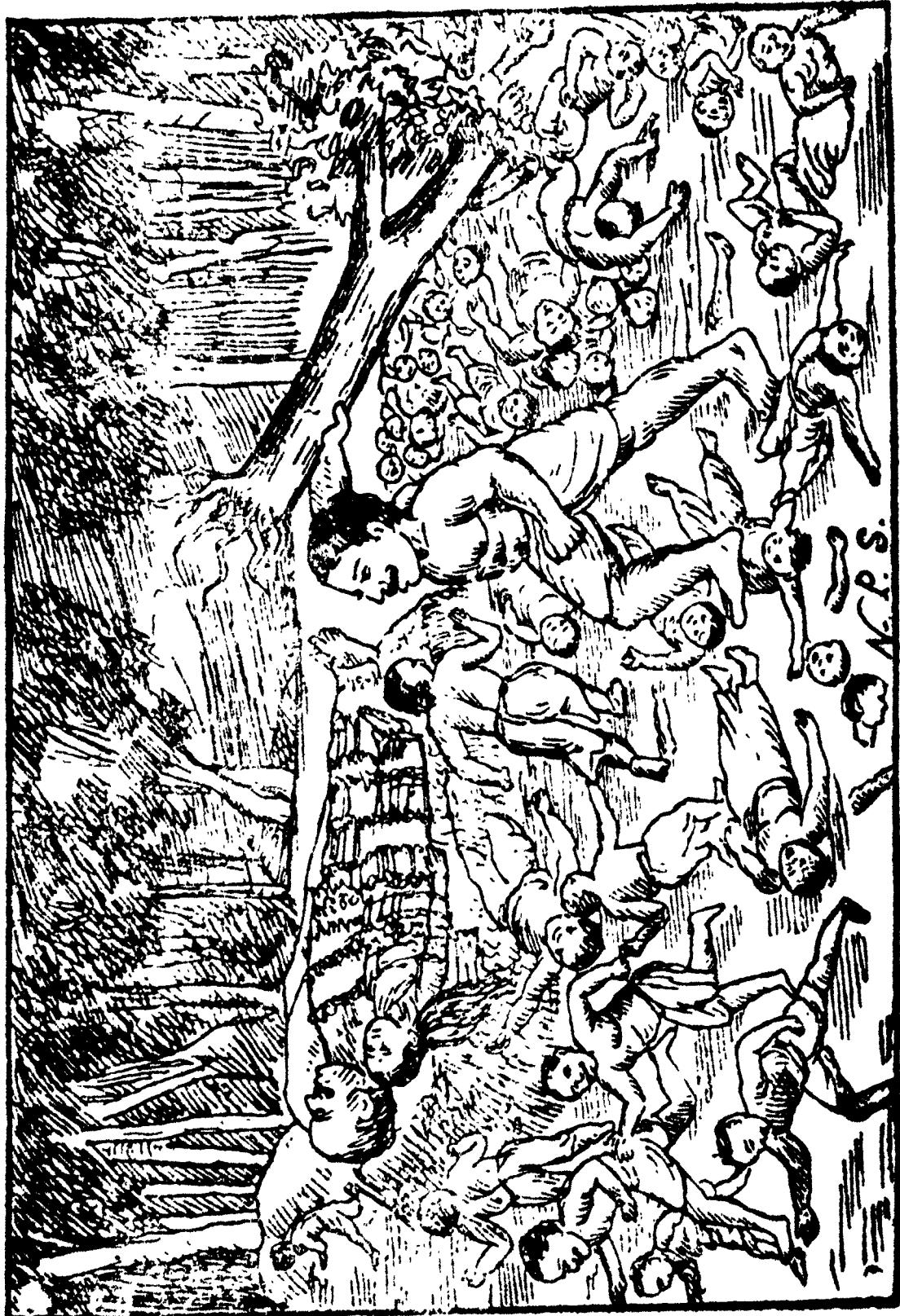
వ్రద్ధాపది తన నాధులను దలఁచుకొని గోలు గోలు మసి పలవరింప నాగెను.

శ్రీ. నాథులార! గంధర్వరత్నంబులార! నన్ను నుప్కిచకులు దమయన్న శవము సందు బంధించుకొని వెన నరగుచున్న వారురక్కింపు హేగరావులయుమిారు.

ఉపకీచకు లా యూర్త రవమును సరకు చేయక తమ యన్న శోడ నామెను గూడ శ్ర్వాంస వాటికకు దీసికొని పోవుచుండిరి.

ఈసంగతి వంటయింట నుండు భీమునకు దెలిసెను. శోడనే యూతుడు బయలుదేఱి శ్ర్వాంసప్రదేశమున నుండు చెట్లు నొకదానిని బెల్లగించి దానిని ద్రిష్టిపూచు నుపకీచకులుకై వేచి యుండెను. ఉపకీకులు హాహారవములు సేయుచు దమ పరాక్రముల నుగ్గడించుకొనుచు „గంధర్వులా! ఇప్పుడు రా నలసినది! నిన్ను దగులు బెట్టినతర్వత గంధర్వులు నత్తురు లే ” యనికొండతలును ‘ఇంకచింతింపకు. నీకై ప్రాణములఁగోలు పోయిన గీ పత్రితో నీకు సహాగమన పుణ్యమజ్జీవ’ దని కొండ అను ద్రాపదిని పరిహసము జేయుచు బోయి, శ్ర్వాంసవాటికలో రౌద్రాకారము దాల్చి చెట్లును జేతు ద్రిష్టిపూచున్న యూ భీముం గాంచి గంధర్వుడతడేయని భయపడి తమయన్న శవము నచటు బడ్డవైచి కొండతలు పల్లములందు దాగిరి. కొండతలు మహీంజంబు లెక్కిరి, కొండతలు పిక్క-బలముఁ జూప మొదలిడిరి. కొండతలు కాళ్ళుడక నేలఁబడిరి.

మ. ఇదె గంధర్వులు వచ్చి ముట్టికొని రింక్కట్టొక్కు యంచు భయం శొదవం బల్లములందు డాగియు సమింపోర్చీజముల్ ప్రాంకియుల్ జెదరం శూతియు సీరు సాచ్చియును నిశ్చిష్ట ఖద ద్వంద్వముల్ గుటివడ్డం లేగడ్డిందియుల్ భరితసంక్షోభాత్ములైరత్త జీల్

ప్రమాదానికి కూడా విజయాలను చొంపుట.

ఇట్లు భీతాత్ములై పరుగిడునుపకీచకులు దఱిమి
ఉత్తమి తనచేతుల తీటుబోవునట్లు చావ మోది పేరున్కె నను
కీచకుని లేకుండ జేసెను.

ఉ. నూతులు భీతులై ద్రుషదసూర్య సమేతముగాగ నగ్రజ
ప్రేతము సైచి, వీటిదెసు బెల్లగఁబాలు దొడంగిన్న వడిఁ
వాతసుతుండు ముట్టొని వారిబడల్పుడ ప్రేసియందఱం
జేతుల తీటు వో నుఱుమునేసె విశృంఖల విక్రమంబున్న.

పిమ్ములు భీముడు చేతనున్న చెట్లును బాటవేసి త్రాణ్లు
విప్పి, క్రొపదిని వదలించి తా నెప్పటివలె వంటనాలకు
నెట్లేను. ఈవార్త పురినంతటను దెలిసెను. గంధర్వు డెవడో
వచ్చి చెట్లునే పెల్లగించి యుపకీచకులను హత మొనర్చెనని
యందఱు చెప్పుకొనుచు వచ్చిరి. అప్పటినుండియు సైరంద్రి
యన జనులు భయపడు చుండిరి. ఆమె దారిల్లో గనఁబడె
నేని జనులు దూరమునకు దొలుగి పోవుచుండిరి.

14. యు ద్ర ము .

అజాతివాస మయినతరువాతు బాండవులు విరాట
దేశమున నుండిరి. తమకు రావలసిన రాష్ట్రభాగము పంచి
యిండని ధృతరాష్ట్రసకు సందేశమంపిరి. కాని భాగమియ్యు
గూడదని దుర్మ్యధనాదులు ప్రభుఁబట్టుటుచేత ధృతరాష్ట్రస
డేమియు జేయజూలక పోయెను. పాండవులు యుద్ధమునకు
దిగి తగు ప్రయత్నములుచేసిరి. కౌరవులుకూడఁ బ్రియట్టు

ములు చేసిరి, రెండుక్కులవారు కురుక్కుత్రము నోద్ద పదునెని
మిది దినములు ఫోరయుద్ధము చేసిరి.

భీముడు కర్ణుని కొడుకు అగు సత్యసేనుని జంపెను.
ఏథముచేతు గర్జుడు ధర్మరాజును బాణములచేత నోప్రించి
యవమానపు మాట లాడెను. భీముడు కోపించి కర్ణునితో
యుద్ధముచేసి వానిని మూర్ఖువడు గౌటి, ధర్మరాజు నవమా
నపు మాటలాడినందున కాతని నాలుకు గోయుట కుమ్ముతు
డయ్యెను, కాని తల్యుడతని వారించెను. పిమ్మట భీముడు
దుశ్శాసనుని యుద్ధరంగమున నెదుర్కొని వానిని నేలఁబడు
గౌటి తన ప్రతిజ్ఞాపకారమాతని గుండెకాయఁజీల్చి రాక్షసుని
వలె రక్తముల్చావి రక్తమునంతయును నోంటికిఁ బూసికొనెను.
అనంతర మాతుడు దైవియాయన హదంబును దాఁగియున్న
దుర్యోధనునితో గదాయుద్ధముచేసి, గదచేత నాతని పెందు
డలు విఱుగసేసి యా వెచ్చని నెత్తుటిచేత క్రొపదికురులు
చిక్కుడలించి తనప్రతిజ్ఞ నెఱవేర్పుకొనెను.

